

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Nives Bregar

**Izkušnje nekdanjih uporabnic in uporabnikov v
Coni Fužine**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2025

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Nives Bregar

**Izkušnje nekdanjih uporabnic in uporabnikov v
Coni Fužine**

Diplomsko delo

Študijski program: prva stopnja: univerzitetni

Mentorica: izr. prof. dr. Jelka Zorn

Ljubljana, 2025

Zahvala

Iskrena zahvala gre mentorici, izredni profesorici dr. Jelki Zorn, za strokovno pomoč, podporo in vodenje pri procesu nastajanja diplomske naloge.

Zahvalila bi se tudi vsem mentorjem in nekdanjim uporabnikom Cone Fužine za njihov čas in trud, da sem lahko izpeljala intervjuje.

Izkušnje nekdanjih uporabnic in uporabnikov v Coni Fužine Povzetek diplomskega dela

V diplomski nalogi raziskujem izkušnje nekdanjih uporabnic in uporabnikov Cone Fužine. V začetnem delu teoretičnega uvoda predstavim pojme migracije, rasizem, predsodki, diskriminacija, stigme, učne težave učencev in kako jih prepoznamo. V drugem delu teoretičnega uvoda pišem o tem, kako pomagati učencem z učnimi težavami, o soustvarjanju, izvirnem delovnem projektu, varovalnih dejavnikih. V empiričnem delu sem s sedmimi intervjuji raziskala, kako nekdanji uporabniki Cone Fužine doživljajo to organizacijo, kakšno učno in psihološko podporo so prejeli, na kakšen način jim je najbolj pomagala in kako to danes vpliva na njih. Ugotovila sem, da je bila Cona Fužine v veliko podporo uporabnikom tako z učno pomočjo kot psihološko podporo, s čimer je vplivala na njihovo prihodnost. Še posebej veliko vlogo ima Cona Fužine pri vključevanju uporabnikov v skupnost in podpori pri učenju slovenskega jezika.

Ključne besede: migracije, rasizem, predsodki, diskriminacija, učne težave, učna pomoč, stigma, socialna ranljivost mladih, varovalni dejavniki, CSD – Cona Fužine

Experiences of former users in Cona Fužine Summary of the graduation thesis

In my diploma thesis, I research the experiences of former users of the Fužina Zone. In the initial part of the theoretical introduction, I present the concept of migrations, racism, prejudices, discrimination, stigma, the learning difficulties of students, how they are divided and how they are recognized. In the second part of the theoretical introduction, I wrote about how to help students with learning difficulties, about co-creation, about an original work project and about protective factors.

I wanted to investigate how former users of the Cona Fužine experience the Cona Fužine, whether the Cona provided them with educational and psychological support when they needed it, in what way it helped them the most and how it affects them today. In the empirical part of the research, I investigate with the help of seven interviews that were conducted with former users of the Cona Fužine. I researched that Cona Fužine is of great support to users both in learning support and psychological support and that it plays an important role for their future. Cona Fužine plays an especially important role in the socialization of users and support in learning the Slovenian language.

Keywords: migrations, racism, prejudices, discrimination, learning difficulties, learning support, stigma, social vulnerability of young people, protective factors, CSD Cona Fužine

Kazalo vsebine

1.	Teoretični uvod.....	1
1.1.	Migracije	1
1.2.	Rasizem.....	2
1.3.	Predsodki/diskriminacija.....	3
1.4.	Stigma	4
1.4.1.	Zgodovina stigme.....	5
1.5.	Učne težave	6
1.5.1.	Splošne ali nespecifične učne težave	7
1.5.2.	Specifične učne težave	7
1.5.3.	Odkrivanje in prepoznavanje učnih težav	8
1.5.4.	Razvoj in pristopi k preučevanju (vzrokov) učnih težav	8
1.6.	Temeljna načela pomoči učencem z učnimi težavami.....	9
1.6.1.	Izvorni delovni projekt pomoči.....	10
1.6.2.	Učenec kot soustvarjalec projekta pomoči	10
1.6.3.	Proces pomoči.....	10
1.6.4.	Delovni odnos	11
1.6.5.	Perspektiva moči.....	11
1.7.	Soustvarjanje varnega in spodbudnega učnega okolja: varovalni dejavniki in spoštovanje otroštva	13
1.8.	Učenci z učnimi težavami v šoli 21. stoletja.....	13
1.9.	Glas učenca! Od navadne institucije, kjer pretežno govori učitelj	13
1.10.	Spoštovanje učencev z učnimi težavami in spreminjanje vzgojno-izobraževalnega procesa.....	14
1.11.	Mednarodni pravni viri	15
2.	Formulacija problema.....	16
2.1.	Raziskovalna vprašanja	16
3.	Metodologija.....	17
3.1.	Vrsta raziskave	17
3.2.	Merski instrumenti	17
3.3.	Populacija in vzorec	17
3.4.	Zbiranje podatkov	18
3.5.	Obdelava in analiza podatkov	18
4.	Rezultati.....	19
4.1.	Zakaj so postali uporabniki_ca Cone Fužine	19
4.2.	Na kakšen način je uporabnikom_ci Cona najbolj pomagala?	20
4.3.	Ali so občutili stigmo, ker so bili uporabniki_ca Cone Fužine?	21
4.4.	Ali so uporabniki_ca zaupali zaposlenim v Coni?	22
4.5.	Ali se uporabnikom_ci zdi, da bi bili danes drugačni, če ne bi obiskovali Cone Fužine?	23
4.6.	Kaj so uporabniki_ca počeli, kje so bili, ko je bila Cona zaprta (konci tedna, prazniki)?.....	24
5.	Razprava in sklep	25
6.	Predlogi.....	31
7.	Uporabljena literatura	32
8.	Priloge.....	35
8.1.	Priloga A: Vprašalnik.....	35
8.2.	Priloga B: Intervjuji.....	36
8.3.	Priloga C: Odprto kodiranje	52

1. Teoretični uvod

1.1. Migracije

Nekdanji uporabniki Cone Fužine so večinoma otroci iz priseljenih družin iz nekdanje skupne države Jugoslavije. Pri poimenovanju priseljencev se uporabljajo različni termini: priseljenci, migranti, tujci ... prve, druge, včasih tudi tretje oziroma četrte generacije. V svoji diplomski nalogi bom pretežno govorila o otrocih prve generacije, torej otrocih, ki so se rodili v drugih državah in se nato preselili v Slovenijo. Starši priseljencev se večinoma priselijo v Slovenijo zaradi dela, »boljšega življenja«.

Selitve ljudi so v človeški zgodovini prisotne že od nekdaj. Najprej so bile pogojene z zagotavljanjem osnovnih pogojev za preživetje, s tehnološkim napredkom na področju prometa pa so postopno dobivale vse širše razsežnosti. Z njihovo širitvijo in pojavom političnih tvorb, kot so države in njihove predhodnice, so migracije in pravica do prebivanja na določenem teritoriju postale varnostno vprašanje ter tudi predmet nadzora in omejevanja (Bučar Ručman, 2014, str. 11).

Svet je prepreden z migracijskimi tokovi, ki potekajo od manj razvitih k bolj razvitim družbam (ki so v gospodarskem vzponu), od družb, kjer so omejene politične, religiozne svoboščine, k družbam, ki zagotavljajo več političnih in osebnih svoboščin, od družb, kjer divjajo vojne, k družbam, kjer ljudje živijo v miru, itd. Gre za posebne migracijske tokove, ki jih opredeljujejo konkretne zgodovinske razmere, pri čemer pa se za vsak velik emigrantski tok razvije hkrati tudi protitok (remigracija) (Klinar, 1976, str. 22).

Ločimo tri oblike mednarodnih migracij:

- regularne, svobodne migracije posameznikov, ki po lastni volji in v okviru obstoječih zakonov spremenijo državo prebivališča;
- prisilne migracije – ljudje bežijo kot posamezniki v strahu pred preganjanjem ali množično zaradi strahu pred kolektivnimi kršitvami človekovih pravic ali humanitarnega prava ter drugimi okoliščinami, ki jih povzročajo različni konflikti in katastrofe;
- nezakonite migracije – nanašajo se na prepovedane prehode meja in nedovoljeno bivanje v tuji državi. (Poročevalec, 1998, v Matko in Pajk, 2005:7)

Otroci priseljenih družin se začnejo učiti slovenski jezik po prihodu v Slovenijo, doma pretežno govorijo materinski jezik. Kot pravi Klinar (1985), je izobrazbeni in kvalifikacijski položaj otrok migrantov omejen zaradi nezadostnega znanja jezika njihovih staršev in

priseljenske skupnosti, nasprotij med enkulturacijo in akulturacijo, pojavov poljezičnosti v obeh jezikih in še posebej zaradi nizkega ekonomskega položaja staršev.

Takoj po priselitvi v Slovenijo se vključijo v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem, kot določa 10. člen Zakona o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in 46/16 – ZOFVI-K): »Otroci, ki so tuji državljani oziroma osebe brez državljanstva in prebivajo v Republiki Sloveniji, imajo pravico do obveznega osnovnošolskega izobraževanja pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije.«

V današnjem času je opaziti vse več intenzivnih migracij ljudi, s tem pa tudi posledično vse več nestrpnosti in strahu z nasprotne strani.

»Sodeč po rezultatih raziskav, ki obravnavajo odnos večinskega prebivalstva do priseljevanja tujcev v Slovenijo, je ta odklonilen, še posebej pa je to očitno v primerih, ko gre za priseljevanje oseb iz Romunije in Bolgarije ter ko gre za priseljevanje iz neevropskih držav, vendar s pomembno razliko – priseljenci z globalnega juga (Afrika) in vzhoda (Azija, nekdanje države Sovjetske zveze) so veliko bolj nezaželeni kot priseljenci iz panevropskega sveta (obe Ameriki in Avstralija)« (Kralj, 2008, str. 173).

1.2. Rasizem

»Rasizem temelji na poniževanju ljudi, ki jim glede na izvir pripisujemo negativne lastnosti, in na povečevanju tistih, ki jim glede na izvir pripisujemo pozitivne lastnosti.« (Rommelspacher, 1995; po Zaviršek, 2005:252)

Rasizem obstaja v treh oblikah: kot osebni, institucionalni in kulturni. Osebni rasizem izvira iz drž, verovanj in predsodkov posameznikov, ki vzdržujejo stališče o večvrednosti lastne »rase« tako na individualni kot kolektivni ravni. Institucionalni rasizem je politika in praksa izključevanja deprivilegiranih državljanov, da ti ne bi bili v celoti udeleženi v življenju države, kjer živijo, pri čemer ima ta tudi ključno vlogo pri krepitvi socialne kontrole nad njimi. Kulturni rasizem pa izvira iz družbeno sprejetih vrednot in norm, ki pripisujejo nižji status deprivilegiranim državljanom in razvrednotijo vse, kar ti prispevajo družbi. (Dominelli, 1995:183–184)

»Na tem mestu se moramo na kratko ustaviti pri Balibarjevi (2004) koncepciji neorasizma oziroma 'rasizma brez ras', ki je v kontekstu upravljanja migracij nepogrešljiva. Zanj je značilno, da se ne osredotoča na biološke danosti, temveč poudarja nepremagljivost kulturnih razlik. Neorasizem eksplicitno ne predpostavlja večvrednosti določenih skupin v

odnosu do drugih, ampak 'zgolj' škodljivost odpravljanja meja zaradi neskladnosti življenjskih stilov in tradicij« (Balibar, 2004, str. 118–119).

Zorn (2003:303) pravi: »Sodobni rasizem nič več ne gradi nujno na vrednotenju in segregaciji ras, kajti ključna točka ni več biološka dediščina, ampak domnevna nepremostljivost kulturnih razlik.«

»Človek najprej je, šele potem deluje, nič od tega, kar počne, ne more spremeniti tega, kar je. To je na kratko filozofsko bistvo rasizma« (Bauman, 2006, str. 105).

1.3. Predsodki/diskriminacija

Ule (2005) pravi, da predsodki segajo na vsa področja družabnega življenja. Izražamo jih z govorom, frazami, šalami, dvoumnostmi. Izražajo se predvsem v nespoštljivem, prezirljivem netolerantnem odnosu do drugih oziroma drugačnih; do pripadnikov drugih narodov, etničnih skupin, ras, kultur, do oseb z drugačnim življenjskim slogom, religioznimi, spolnimi usmeritvami. Tedaj se zdijo tako vsakdanji, da jih skoraj ne opazimo. Toda predsodki imajo neprijetno lastnost, da hitro postanejo družbeno vezivo množic, se širijo kot virusi in lahko dobijo epidemične razsežnosti. Tedaj se predsodki spremenijo v orodje agresije, so napoved linča, opravičilo vsakovrstnih diskriminacij, preganjanja, izganjanja ali prepuščanja ogroženih skupin njihovi »usodi«. Zelo nazorno je prikazan primer diskriminacije v knjigi Zakaj ne pišem, »Kaj si ti za ene vrste stvar?« (Matković, 2021, str. 9)

Prav tako strokovnjaki opozarjajo, da se v sodobnih družbah dogajajo kvalitativne spremembe v izražanju predsodkov. Medtem ko so ljudje predsodke nekoč izražali v neposrednih stikih s člani drugih (stigmatiziranih) družbenih skupin, se danes kažejo predvsem skozi izogibanje stikov z njimi (Ule, 1999).

Načela zavračanja oziroma izključevanja imigrantov se oblikujejo iz predsodkov, ki prikazujejo imigrante kot tiste, ki ogrožajo tako ali drugače samodefinirano bit naroda oziroma nacije (Kralj, 2008, str. 174).

Ule (2005) pravi, da igrajo predsodki pomembno nadzorno funkcijo pri žrtvah predsodkov. Odziv na predsodke, ne glede na to, kakšen je odpor, prilagoditev, ponotranjenje, je vedno tudi element samonadzora in samodiscipline. Žrtve predsodkov morajo skrbeti za svojo samopodobo tako, da bo ta še omogočala stike z dominantno skupino.

Složnost je združljiva z različnostjo, dokler ljudje na obeh straneh spoštujejo te razlike, meni Gumann (Shaughnessy idr., 1999, str. 122).

»Odvisno od zainteresiranosti za svoj družbeni svet si bo tujec uredil spoznavanje tega sveta v skladu s pojmi, pomembnimi za njegovo ravnanje, ne pa z znanstvenim sistemom. Okolje si bo organiziral okoli samega sebe kot središče tako, da bo lahko obvladal segmente, ki so mu dejansko ali potencialno dosegljivi. /.../ Torej bo svet dojemal kot stratificiranega v različne pasti realnosti, od katerih vsaka zahteva drugačno raven znanja.« (Schutz, 1976: 92–93)

1.4. Stigma

Stigmatiziran otrok je tisti otrok, ki se v nečem razlikuje od ostalih otrok. Gre za odstopanje od normalnega oziroma zaznamovanost, ožigosanost. Bon (2007) meni, da beseda stigma danes pomeni znamenje sramote, da se s to besedo označuje človeka, ki je zaradi določene svoje lastnosti drugačen, po mnenju družbe slabši in vreden zaničevanja ter izrinjen iz družbe. Lamovec (2006) pa pravi, da beseda stigma označuje značilnosti, ki močno razvrednotijo človeka. Svet osebe s stigmo je razdeljen, in sicer na tiste, ki delijo z njim stigmo, s katerimi je lahko sproščen, ki mu ponujajo podporo in informacije o tem, kako živeti s stigmo. Druga skupina ljudi, od katerih lahko stigmatizirana oseba pričakuje nekaj podpore, so tisti, ki jih je njihov življenjski položaj seznanil s skrivnostmi stigmatizirane skupine in jih je ta sprejela za svoje. Če hoče navezati kakršen koli stik z drugimi ljudmi, se mora zaznamovana oseba držati določenih pravil in ne sme izražati svojih pravih čustev. Stigme odražajo kulturo in družbo, nenehno se spreminjajo, zato se odgovor na vprašanja, kaj je stigma in zakaj se ohranja, družboslovcem še naprej izmikata. Opazovanje stigme z različnih perspektiv nam razkriva njeno zapleteno naravo in nam pomaga razvozlati njeno mrežo kompleksnosti in paradoksov. Stigma predstavlja življenjski pogled: skupek osebnih in družbenih konstruktov; skupek socialnih zvez in socialnih odnosov; obliko družbene realnosti. Stigma je bila za teoretizacijo težek koncept, ker odraža lastnost, proces, obliko socialne kategorizacije in emocionalno stanje (Nastran Ule, 1999). Po Goffmanovem opisu stigme je najbolj bridka domneva, da je vse človeške razlike potencialno mogoče stigmatizirati. Ko gremo iz enega socialnega konteksta, kjer je razlika zaželena, v drugega, kjer je nezaželena, začnemo čutiti posledice stigme. Ta konceptualizacija stigme priča tudi o tem, da lahko tisti, ki imajo moč, dominantna skupina, določijo, katere človeške razlike so zaželene oziroma nezaželene. Stigme delno odražajo vrednostne sodbe dominantne skupine (Nastran Ule, 1999).

Iz tega večdisciplinarnega raziskovanja so nastali trije pomembni vidiki stigme, pravi Nastran Ule (1999), ki morda napovedujejo njeno prihodnost. To so strah, prva čustvena komponenta stigme, stereotipiziranje, njena prva kognitivna komponenta, in socialna kontrola, njena prva vedenjska komponenta. S sociološkega stališča stigmatizirani ohranjajo ekonomske, psihološke in socialne koristi. Stigme bodo izginile, ko ne bo več potrebe po legitimiranju socialnega izključevanja in segregacije, s stališča kognitivne psihologije pa bomo doživeli začetke resnične odprave stigme, ko se bo ljudem zdelo potrebno ali koristno zaznati temeljne podrobnosti, ki si jih delijo s stigmatiziranimi, namesto razlik.

1.4.1. Zgodovina stigme

Stari Grki so znali dobro uporabljati vizualna sredstva. Iznašli so termin stigma, ki se je nanašal na telesne znake in je izpostavljal nenavadno in slabo v moralnem statusu njihovega nosilca. Znaki so bili vrezani ali vžgani v telo in so oznanjali, da je njihov nosilec suženj, hudodelec ali izdajalec – omadeževan, obredno nečist; nekdo, ki se ga je treba izogibati, zlasti na javnih mestih. Pozneje so v krščanski dobi terminu dodali še dva metaforična pomena: prvi se je nanašal na telesna znamenja božje milosti, ki so prevzemala obliko izstopajočih znamenj na koži, drugi, medicinska iluzija na to versko iluzijo, pa se je nanašal na telesna znamenja telesnih motenj. Danes se pojem široko uporablja v smislu, ki približno ustreza prvotnemu dobesednemu pomenu, vendar se uporablja bolj za sramoto samo kot za njene telesne simptome. (Goffman, 2008)

V grobem razlikujemo tri vrste stigme. Prva vrsta je telesna odbojnost, torej različne fizične iznakaženosti. Druga so značajske slabosti, ki jih pripisujemo neodločnosti, nebrzdanim ali nevarnim strastem, nevarnim ali okostenelim prepričanjem ter nepoštenosti in o katerih sklepamo na podlagi znanih dejstev, na primer o duševni bolezni, zaporni kazni, razvadah, odvisnosti, alkoholizmu, homoseksualni spolni usmeritvi, brezposelnosti, poskusih samomora in radikalnem političnem obnašanju. Tretja vrsta so skupinske stigme rase, narodnosti in veroizpovedi, ki se lahko prenašajo iz roda v rod in v enaki meri prizadenejo vse člane družine. Pri vseh oblikah stigme, vključno s tisto, ki so jo imeli v mislih Grki, pa je mogoče najti enake sociološke značilnosti: posameznik, ki bi bil v običajnih socialnih odnosih zlahka sprejet, ima lastnost, ki privablja pozornost in odvrča od njega vse, ki ga srečamo, pri tem pa razveljavlja vtis, ki ga imajo na nas njegove druge lastnosti. Tak posameznik je nosilec stigme, nezaželene drugačnosti, ki neprijetno odstopa od naših pričakovanj. Nas in tudi vse

tiste, ki ne odstopajo negativno od določenih pričakovanj, bomo tukaj imenovali normalni (Goffman, 2008).

1.5. Učne težave

Otrok z učnimi težavami je lahko zaznamovan že v svojem razredu, med svojimi vrstniki. Magajna idr. (2011) pravijo, da so učne težave pojav, ki je zelo raznolik, saj se lahko za enakimi pritožbami o težavah pri branju, beganju pozornosti, odlaganju učenja ali čustvenih stiskah ob preverjanju znanja skrivajo povsem različni vzroki. Kot pojav se učne težave razprostirajo na kontinuumu od lažjih do težkih, od preprostih do kompleksnih, od kratkotrajnih (prehodnih) do tistih, ki so vezane na čas šolanja ali trajajo vse življenje. Skupina učencev z učnimi težavami je zato zelo raznolika. Pri nekaterih se težave pojavljajo le pri enem ali dveh predmetih, drugi so neuspešni pri večini predmetov. Težave so lahko prisotne že pred vstopom v šolo (pretirana nemirnost in beganje od ene igralne aktivnosti k drugi, pomanjkanje interesa za poslušanje pravljic). Lahko nastajajo postopoma ali se pojavijo nenadoma. Učna uspešnost pri nekaterih učencih upada postopoma, ko se količina učne snovi povečuje in postaja snov čedalje bolj abstraktna, do izrazitega poslabšanja pa lahko pride tudi nenadoma, ko npr. ob začetnem neuspehu pri strogem in nerazumevajočem učitelju tesnoba pri učencu naraste do te mere, da povsem »zablokira«. Nekatero vrsto učnih težav so prehodne narave (upad storilnosti po kratkotrajnem, intenzivnem stresu, prilagajanje na novo okolje in zahteve ob vstopu v srednjo šolo itd.), druge pa posameznika ovirajo dlje časa ali vse življenje (nekatero težje oblike specifičnih težav (Magajna idr., 2011)). Zaradi kompleksnosti in raznovrstnosti učnih težav je opredelitev tega pojava dokaj ohlapna. Lerner (2003) tako npr. definira otroke in mladostnike z učnimi težavami kot raznoliko skupino z različnimi kognitivnimi, socialnimi, čustvenimi in drugimi značilnostmi, ki imajo pri učenju pomembno večje težave kot večina njihovih vrstnikov. Ekosistemska opredelitev težav v procesu učenja navaja, da težave nastanejo takrat, kadar v procesu učenja manjka eden ali več pomembnih elementov ekosistema, ki vplivajo na učenca (Bartoli, 1990). Kompleksni biološki, socialni, družinski, kognitivni jezikovni, kulturni, zgodovinski, ekonomski in politični dejavniki oblikujejo ekosistem, ki vpliva na učinkovitost učenja vsakega učenca. Uspešnost pri učenju pa je odvisna od vseh udeležencev ekosistema (učenec, družina, šola, družbena skupnost, kultura, značilnosti interakcij in povezovanje podsistemov v celoto), ne le od učenca, pri čemer učenec s svojimi značilnostmi vselej oblikuje interakcije med sabo in drugimi udeleženci ekosistema. (Magajna idr., 2011)

Nagode (2007) učne težave deli na splošne in specifične. Oboje se razprostirajo od lažjih do težjih, od enostavnih do zapletenih, po trajanju pa od težav, ki so vezane na krajša oziroma daljša obdobja šolanja, do težav, ki lahko trajajo vse življenje. Nekateri učenci imajo samo splošne učne težave, nekateri le specifične, mnogi imajo učne težave obeh vrst.

1.5.1. Splošne ali nespecifične učne težave

Pojavljajo se predvsem takrat, ko je storilnost učenca znižana zaradi treh različnih možnih dejavnikov. Neugodni vplivi okolja – sem spadajo predvsem ekonomska in kulturna prikrajšanost, problemi večjezičnosti in večkulturnosti ter neustrezno ali pomanjkljivo poučevanje. Notranji dejavniki predstavljajo splošno upočasnen razvoj kognitivnih sposobnosti. Zadnji dejavniki so neustrezne vzgojno-izobraževalne interakcije, ki se kažejo predvsem kot strah pred neuspehom, nezrelost ter pomanjkanje učnih navad in motivacije. (Magajna, Kavkler, 2008)

1.5.2. Specifične učne težave

Med tovrstne težave sodi heterogena skupina primanjkljajev, ki so notranje narave (nevrofiziološko pogojene), vendar primarno niso posledica vidnih, slušnih ali motoričnih okvar, motenj v duševnem razvoju, čustvenih motenj in tudi ne neustreznih okoljskih dejavnikov, čeprav se lahko pojavljajo skupaj z njimi.

Ločimo dve glavni skupini:

- Specifični primanjkljaji na ravni slušno-vizualnih procesov: motnje branja ali disleksija, pravopisne težave ali disortografija, druge učne težave, povezane s področjem jezika.
- Specifični primanjkljaji na ravni vizualno-motoričnih procesov: težave pri pisanju ali disgrafija, težave pri matematiki ali specialna diskalkulija, težave pri načrtovanju in izvajanju praktičnih dejavnosti ali dispraksija, težave na področju socialnih veščin. (Kavkler, Magajna, 2008)

Z vidika interakcijskega pojmovanja (interaktivna narava procesov učenja in poučevanja ter vplivi neusklajenosti med značilnostmi učenca in učnega okolja pri nastajanju težav) lahko razdelimo učne težave otrok na tri osnovne tipe:

Tip 1 – vzroki težav so primarno v učenčevem okolju:

V to skupino spadajo težave pri učenju, ki so posledica kulturne in ekonomske prikrajšanosti, pomanjkljivega in neustreznega poučevanja in prikritega kurikulumu, težave,

povezane z večjezičnostjo in večkulturnostjo ali trajnejšimi stresnimi dražljaji v otrokovem okolju.

Tip 2 – vzroki težav so v kombinaciji dejavnikov med posameznikom in okoljem:

V posameznem otroku ali mladostniku so določeni notranji dejavniki, ki pomenijo večjo ranljivost, večjo nagnjenost k razvoju določenih splošnih ali specifičnih učnih težav, pri čemer pa se bodo učne težave in neuspešnost odkrito pojavljale le, če okolje ni načrtovano in usposobljeno za ustrezno reševanje teh ranljivosti, posebnosti ali nagnjenosti.

Tip 3 – vzroki težav so primarni v posamezniku:

Ta tip je najbolj resen, kroničen in pogosto vključuje več področij. Otroci s tem tipom bodo potrebovali večje prilagoditve tudi v okoljih, ki so z običajnega vidika ustrezna. Največjo skupino tretjega tipa predstavljajo učenci z zmerno in predvsem hujšo obliko specifičnih učnih težav. (Magajna in drugi, 2008)

1.5.3. Odkrivanje in prepoznavanje učnih težav

Magajna idr. (2008) pravijo, da odkrivanje in prepoznavanje učne težave terja interdisciplinarni pristop, sodelovanje učenca in staršev, učitelja in svetovalne službe, predvsem v težjih primerih in ob sopojavljanju drugih motenj ter ovir tudi specialnega pedagoga, specialista klinične psihologije, pedopsihiatra in druge strokovnjake. V ta namen se uporablja metodo neposrednega opazovanja poteka vzgojno-izobraževalnega dela v učilnici, razne intervjuje in vprašalnike za otroke, starše in učitelje, preizkuse za preverjanje učenčevih intelektualnih sposobnosti, raznih posebnih zmožnosti (npr. fonoloških, različnih oblik pomnjenja, vizualno-motoričnih idr.) ter učenčevih dosežkov in veščin na različnih področjih učenja. V okviru projekta pomoči učencu morata ob uporabi različnih strokovnih, specialnih postopkov in preizkusov steči dva procesa: prvi je raziskovalni pogovor o učenčevih težavah pri učenju z vsemi udeleženi v projektu pomoči, tudi s starši, drugi, še pomembnejši, pa je dialog z učencem, ki mora v projektu/procesu pomoči pridobiti nove kompetence tako za samo prepoznavanje učnih težav kot za njihovo reševanje.

1.5.4. Razvoj in pristopi k preučevanju (vzrokov) učnih težav

Tudi nekateri sodobni načini razvrščanja težav pri učenju (Adelman, Taylor, 1986) upoštevajo medsebojno vplivanje različnih dejavnikov pri nastajanju učne neuspešnosti in različno težo notranjih ter zunanjih dejavnikov pri posameznih vrstah težav in motenj. Z

vidika sodobnega, interakcijskega pojmovanja vzrokov učnih težav tako delimo učne težave otrok na tri osnovne tipe:

- Pri I. tipu težav so vzroki primarno v učenčevem okolju. V to skupino spadajo problemi pri učenju, ki so posledica kulturne in ekonomske prikrajšanosti, pomanjkljivega ali neustreznega poučevanja, problemov, povezanih z večjezičnostjo in multikulturalnostjo ali prisotnostjo kroničnih stresnih vplivov v otrokovem okolju.
- Vzroki II. tipa težav so v kombinaciji dejavnikov (recipročni interakciji) med posameznikom in okoljem. V posameznem otroku ali mladostniku so prisotni notranji dejavniki, ki povzročajo večjo ranljivost, večjo nagnjenost k razvoju določenih splošnih ali specifičnih težav, vendar pa bo do odkritega pojavljanja učnih težav in neuspešnosti prišlo, ko okolje (gradivo, metode, šolsko vzdušje) ni načrtovano in usposobljeno za ustrezno ukvarjanje s temi ranljivostmi, posebnostmi ali nagnjenostmi. V to skupino spadajo npr. otroci z blažjimi specifičnimi učnimi težavami, ki bodo ob ustreznem pristopu težave dobro kompenzirali. Ob neustrezni metodi poučevanja, ki bo pretirano obremenjevala njihove šibke funkcije in tako celo ovirala učenje, pa se lahko sproži spiralni razvoj učne neuspešnosti z nadaljnjimi posledicami na čustvenem in socialnem področju.
- Pri III. tipu težav so vzroki primarno v posamezniku (nevrolška motnja, razvojne ali motivacijske posebnosti, zmerne do težje specifične motnje učenja itd.). Tretji tip težav je običajno najbolj resen, kroničen in pogosto vključuje več področij. Otroci s tem tipom težav bodo imeli verjetno probleme in potrebovali večje prilagoditve tudi v sicer z običajnega vidika ustreznih okoljih. Največja skupina III. tipa so učenci z zmerno in predvsem težjo obliko specifičnih učnih težav. (Magajna idr., 2008)

1.6. Temeljna načela pomoči učencem z učnimi težavami

Učitelji, svetovalni delavci, mobilni specialni pedagogi, prostovoljci in drugi morajo pri svojem delu z učenci z učnimi težavami pri pouku (skupinskem in nivojskem), dopolnilnem pouku, v okviru podaljšanega bivanja in pri izvajanju različnih drugih oblik individualne in skupinske pomoči ravnati po naslednjih temeljnih načelih pomoči učencem z učnimi težavami: načelo celostnega pristopa, načelo interdisciplinarnosti, načelo partnerskega sodelovanja s starši, načelo odkrivanja in spodbujanja močnih področij, načelo udeležnosti učenca, spodbujanje notranje motivacije in samodoločenosti, načelo akcije in

samozagovorništvu, načelo postavljanja optimalnih izzivov, načelo odgovornosti in načrtovanja, načelo vrednotenja, načelo dolgoročne usmerjenosti. (Magajna idr., 2008)

1.6.1. Izvirni delovni projekt pomoči

Magajna idr. (2008) menijo, da je učitelj, razrednik praviloma nosilec projekta, ki smo ga poimenovali izvirni delovni projekt pomoči. Projekt je izviren, ker nastaja posebej za učenca, učitelj se pridruži učencu, da bi skupaj raziskala, kako začeti proces pomoči; učitelj povabi sodelavce, ki jih učenec potrebuje. Projekt je delovni, saj vsebuje artikulacijo ciljev in dogovorjeni načrt nalog, ki jih je treba opraviti za odpravo, zmanjšanje ali omilitev učnih težav; delovni projekt povezuje vse udeležence v procesu pomoči učencu tako, da jasno opredeljuje prispevek posameznika: uspeh in napredek učenca določita naslednjo delovno nalogo in roke. Izvirni delovni projekt je projekt pomoči. Učenec z učnimi težavami potrebuje pomoč in podporo, da bi premagal težavo, ki ji brez pomoči ni kos. V izvirnem delovnem projektu skupaj z učencem opredeljujemo učno težavo in pomoč, ki jo potrebuje: pomoč razumemo kot proces soustvarjanja novih znanj, novih izkušenj, boljših izidov.

1.6.2. Učenec kot soustvarjalec projekta pomoči

Vsi ljudje potrebujemo različne pozitivne izkušnje in jih želimo v življenju pridobiti. Imeti dobro izkušnjo pomeni, da smo lahko uresničili neko lastno potrebo, med naše temeljne potrebe pa brez dvoma sodijo občutki o lastni uspešnosti in kompetentnosti, vrednosti in dostojanstvu. Potrebujemo izkušnjo, da je drugim mar za nas. Vsi imamo v sebi nekaj dragocenega, kar nas bogati in razlikuje od drugih. A svoje izjemnosti, moči pogosto ne vidimo. Tedaj ob sebi potrebujemo človeka, ki bo skupaj z nami spoštljivo raziskal našo moč, jo skupaj z nami obnavljal in krepil, da bi jo zmogli uporabiti za doseganje naših sanj (Čačinovič Vogrinčič, 2008 a, Čačinovič Vogrinčič, Vstoropski, 2010).

1.6.3. Proces pomoči

Koncept soustvarjanja opredeli tako odnos kot proces pomoči. Odnos med učencem in učiteljem je odnos med strokovnjakom iz izkušenj in spoštljivim in odgovornim zaveznikom, ki vzpostavljata in varujeta procese raziskovanja in udeležnosti v želenih izidih. Poudarek je na procesu, prispevku vsakega udeležene, ki z instrumentalno opredelitvijo problema doda svoj delež. Predpona »so-« v »soustvarjanju« je prava, saj gre za delovanje, soraziskovanje, soustvarjanje, ki ga izvajajo sogovorniki, sopotniki, sodelavci v procesih pomoči. Učitelj je

spoštljiv in odgovoren zaveznik učenca. /...../ Učitelj je zaveznik v procesu skrbi in podpore, da učenec razišče in razvije svoje darove, sposobnosti, da napreduje v znanju, da se nauči trdo delati zanj. Učenec z učnimi težavami potrebuje spoštljivega zaveznika: zaveznika, ki se mu pridruži tam, kjer učenec je s svojim znanjem, neznanjem in težavami. Da je učitelj kot zaveznik spoštljiv, pomeni, da se pridruži učencu kot strokovnjak z izkušnjami in pomoč začne skupaj z učencem tam, kjer je učenec (Šugman Bohinc, 2011).

1.6.4. Delovni odnos

Delovni odnos torej omogoči soustvarjanje. Preučujemo možnosti, ki jih lahko v podporo in pomoč učencem z učnimi težavami zagotovimo s sodelovanjem v delovnem odnosu. Je način ravnanja, ki se ga moramo naučiti najprej strokovnjaki, saj smo odrasli odgovorni za vzpostavljanje in vzdrževanje delovnega odnosa. Učitelji, starši in drugi strokovnjaki so odgovorni za soustvarjalni proces v delovnem odnosu tudi tako, da omogočijo učencu, da se iz izkušenj nauči, kako sam prispeva svoj delež dela in odgovornosti v soustvarjalnem procesu. (Šugman Bohinc, 2011)

Elementi delovnega odnosa so: dogovor o sodelovanju, instrumentalna opredelitev problema in osebno vodenje. A tako opredeljen delovni odnos težko vzdržujemo in ohranimo, če se v praksi ne opremo še na štiri pomembne sodobne koncepte v socialnem delu, ki so: perspektiva moči, etika udeležnosti, znanje za ravnanje, ravnanje s sedanostjo ali koncept sonavzočnosti. V delovnem odnosu soustvarjanja se oblikujejo izvirni delovni projekti pomoči. V naši akcijski raziskavi to pomeni, da vsi udeleženi v procesu podpore učencu na podlagi instrumentalnih opredelitev težave – na način, da se pridružijo učencu – gradijo načrt obvladovanja in premagovanja učne težave. (Šugman Bohinc, 2011)

Sklenitev dogovora o sodelovanju avtorica koncepta delovnega odnosa opredeli kot pomemben uvodni obred (Čačinovič Vogrinčič, 2002). Dela ne moremo začeti brez dogovora, saj je brez dvoma prvi korak v projektu pomoči. To mora biti vedno jasen in izrečen dogovor o sodelovanju, ki šele omogoči vzpostavljanje delovnega odnosa. Dobro je, če se dogovora že na začetku dela udeležijo vsi udeleženci v problemu, sicer je treba opraviti dogovor z vsemi, ki se v projekt vključujejo.

1.6.5. Perspektiva moči

Perspektiva moči, koncept D. Saleebyja (1997), zagotavlja drugi pomemben paradigmatični premik v sodobno socialno delo. Premik k perspektivi moči nas usmeri, da v

prispevku uporabnice, strokovnjakinje iz izkušenj, spoštljivo iščemo njeno moč, njene vire, zelene izide, pa tudi želje – ali povedano v prispodobi – njene sanje.

Ravnati iz perspektive moči je najprej zelo osebna odločitev učitelja. Iz perspektive moči sprašujemo po zaželenih razpletih, dobrih izidih, sanjah in upanju; sprašujemo po virih, po opori v razredu, družini, po dobrih izkušnjah iz preteklosti ipd.

Premagovanje težave in boljši uspeh popolnoma spremenita kakovost učenčevega življenja. Nove izkušnje kompetentnosti in samozavesti so neprecenljive in zagotavljajo uspešno delo. Udeleženos učiteljev, staršev, svetovalnih delavcev v oblikovanju rešitev prinese novo kakovost v izvorni delovni projekt, saj mobilizacija virov za razvoj rešitev ves projekt zastavi kot uspešno delo.

Pri delu v izvirnih projektih pomoči smo uporabljali tudi elemente iz Saleebeyjevega leksikona moči (Saleebey, 1997), saj so dodaten vir za ravnanje iz perspektive moči v šoli. Leksikon vsebuje šest temeljnih konceptov in načel, kot jih poimenuje avtor. To so: socialna krepitev, včlanjenost, odpornost, celjenje in celostnost, dialog in sodelovanje, odpoved dvomu o uporabniku.

Socialna krepitev se mora zgoditi v izvirnem delovnem projektu, saj je to želen, dober izid. Izkušnje z uspešnim premagovanjem težav se morajo pokazati tudi v socialni moči, ki jo ima učenec; najprej v projektu, potem pa tudi v razredu. V izvirnem delovnem projektu pomoči je udeleženos učenca v soustvarjanju učenja tudi izkušnja socialne krepitve. Pomembno je, da učitelj otrokov uspeh pri premagovanju učne težave uporabi tako, da učenec res dobi več glasu in več možnosti participacije v razredu (Šugman Bohinc, 2011).

Šugman Bohinc (2011) meni, da vsi izvorni delovni projekti pomoči temeljijo na etiki udeleženos. Soustvarjanje je možno, če ravnamo na podlagi etike udeleženos. V praksi to pomeni, da smo raziskovalke skrbno varovale udeleženos vsakega člana, ko smo v delovnem odnosu raziskovale in načrtovale zelene izide. Posebej skrbno smo ravnale z udeleženos učenca. V središču soustvarjalnih procesov je bil vedno otrok. Ključno je bilo, da smo slišale njegov glas, da ga niso preglasili glasovi odraslih, učiteljev, staršev, šolskih strokovnih delavcev. Učile smo se vztrajati v procesu soustvarjanja, učile smo se, kako se lahko odpovemo moči končne besede in podpremo učenca, ko je sredi raziskovanja težave in ravnanja z njo.

1.7. Soustvarjanje varnega in spodbudnega učnega okolja: varovalni dejavniki in spoštovanje otroštva

Gabi Čačinovič Vogrinčič (2018) meni, da je soustvarjanje možno v šoli, v kateri so učitelji spoštljivi in odgovorni zavezniki učenca: v odprtih pogovorih, v katerih se slišijo vsi glasovi, se mu pridružijo kot »strokovnjaku«, ki ima izkušnjo. Tako se sliši tudi glas učenca, ki je pogosto preslišan.

B. Bernard in T. Loreman govorita o tistih varovalnih dejavnikih, ki so temelj za varno in spodbudno učno okolje; to so skrb in podpora učencu, pričakovanja, da bo zmožel in znal, in njegova udeležnost pri odločitvah. V. Moderndorfer je že leta 1938 zapisal, kaj mora znati vsak učitelj: upoštevati okolje, iz katerega izhaja otrok, imeti otroka rad, odpovedati se kaznovanju. Ključni nalogi v tem tisočletju sta spoštovati otroštvo kot posebno dragoceno obdobje, za katero si moramo vzeti čas, in učencu zagotoviti čas, da otroštvo polno živi v sedanjosti, skupaj z nami.

1.8. Učenci z učnimi težavami v šoli 21. stoletja

Med učence s posebnimi potrebami uvrščamo tudi učence z učnimi težavami (Zakon o osnovni šoli, 2006). Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je sprejel koncept dela z učenci z učnimi težavami v osnovni šoli, s katerim postavlja »strokovne podlage za razvoj učinkovitejših pristopov obravnave učencev z učnimi težavami v slovenskem prostoru« (Magajna idr., 2008b; Magajna idr., 2011:15; Grah, 2013). »Eden od pogojev za uresničevanje sprejetega koncepta je petstopenjski model zagotavlja pomoči učencem z učnimi težavami, v katerem ločimo pet osnovnih stopenj, in sicer pomoč učitelja pri pouku, pomoč šolske svetovalne službe in/ali mobilne specialpedagoške službe, individualna ali skupinska učna pomoč, mnenje in pomoč zunanje specializirane ustanove in šele potem je možno učence z izrazitimi specifičnimi učnimi težavami usmeriti v izobraževalni program prilagojenega izvajanja z dodatno strokovno pomočjo« (Magajna idr., 2011:15; Magajna idr., 2008b).

1.9. Glas učenca! Od navadne institucije, kjer pretežno govori učitelj ...

Poseben prispevek koncepta prikritega kurikuluma je, da nas napeljuje k preizpraševanju dnevne rutine, da bi razkrili in razrahljali najgloblje zakoreninjene vzorce, ki v šoli in procesu učenja delujejo kot ovira, vendar so nam kot taki prikriti, ker jih doživljamo kot najbolj samoumevne in zato nevprašljive, neproblematične. Vse samoumevnosti v šoli niso

problematične. Nasprotno, veliko samoumevnosti in šolske rutine je učenju v podporo, in to prav kot rutina, navada, samoumevnost. Učenje potrebuje strukturo in ponavljanje, red, pravila in ritual. Dvigovanje roke je eden od primerov preizpraševanja utečene in samoumevne dnevne rutine v šoli. Hkrati je več kot to, ker simbolizira osnovno zadrego šole, ki izpostavlja koncept prikritega kurikulumu: problem učenčeve pasivnosti, odvisnosti, (ne)udeležnosti, (ne)slišnosti. Učenci se v šoli, v šolskem vsakdanu, navadijo biti neslišani, kar je osnovna ugotovitev raziskovalcev prikritega kurikulumu. Kot kažejo številne raziskave, se v tem pogledu šole pred stotimi leti in sodobne šole ne razlikujejo pomembno – v nekdanji in sodobni šoli pretežni del pouka govori učitelj. Z vidika otrokovega učenja ter poslanstva šole je učenčeva vsak dan ponavljajoča se šolska izkušnja biti neslišan (nesoudeležen, ne vključen) najbolj problematičen učinek prikritega kurikulumu oz. institucionalnega učenja. Učinek pasivnosti, odtujenosti, vdanosti v usodo. »Manj ko so učenci v šoli slišani in vključeni, bolj so regulirani« (Lewis, 1996, str. 38). Prikritega institucionalnega učenja so deležni vsi učenci v šoli, tudi učenci, ki niso »učenci z učnimi težavami« (prim. Scott-Bauman, 1996, str. 77).

1.10. Spoštovanje učencev z učnimi težavami in spreminjanje vzgojno-izobraževalnega procesa

Spoštovanje otrokovih pravic, ki so zapisane v Konvenciji o otrokovih pravicah (1990), od šole zahteva novo ravnanje z učencem, vzpostavljanje bolj občutljivega in odprtega dialoga z učencem v šoli. V šoli 21. stoletja mora biti vsakemu učencu z učnimi težavami zagotovljeno dovolj prostora, da v projektu pomoči sodeluje s svojimi izbirami in odločitvami (Magajna idr., 2008b:78). Za strokovne delavce in starše, ki delajo s perspektive moči (Saleebey, 1997, po Čačinovič Vogrinčič, 2011), je pomembno, da ne dvomijo v kompetentnost učenca, da premaga učne težave, kar je »najpomembnejša strokovna zahteva pri delu z učenci z učnimi težavami« (Magajna idr., 2008b:77). Odrasli morajo učencu omogočiti sodelovanje pri opisovanju potreb in težav ter iskanju optimalnih rešitev. Zaupanje v kompetentnost učenca pomeni tudi to, da odrasli verjamejo, da so učne težave premagljive ter je izvajanje pomoči smiselno (Čačinovič Vogrinčič, 2008; Magajna idr., 2008b:77–78; Grah, 2009; Grah, 2012).

1.11. Mednarodni pravni viri

Pravico vsakogar do izobraževanja omenja že Splošna deklaracija o človekovih pravicah (1948). Namen izobraževanja je poln razvoj človekove osebnosti, pospeševanja razumevanja, strpnosti in spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin (26. člen). Podobno je pravica do izobraževanja opredeljena v 13. členu Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah (1996). Protokol št. 1 h Konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin daje opredelitev pravice do izobraževanja, ko pravi, da ne sme biti odvzeta nikomur (2. člen) (1950).

Podpisnice Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah (1989) priznavajo vsakemu otroku pravice, opredeljene v njej – tudi pravico do izobrazbe, brez razlikovanja in ne glede na raso, spol, jezik, invalidnost. Še določnejša je vsebina 23. člena Konvencije, v katerem je otrokom s telesno prizadetostjo ali motnjo v duševnem razvoju priznana pravica do posebne skrbi. Obenem so države dolžne spodbujati in zagotavljati pomoč zanje – ena od oblik takšne pomoči je pravica do učinkovitega dostopa do izobraževanja in pravica biti deležen izobraževanja, usposabljanja. Ta naj bo uresničena na način, ki pospešuje kakovostno vključevanje v družbo. (Magajna idr., 2011)

2. Formulacija problema

V Coni Fužine sem opravljala prakso in med opravljanjem prakse sem zaznala sodelovanje med otroki in Cono Fužine. Z občudovanjem sem spremljala veselje otrok in, seveda, ko so nastopile težave, tudi njihovo žalost, zaskrbljenost in odprtost do socialnih delavcev. Zanimalo me je, kaj jim kot uporabnikom Cona pomeni, kaj jim ponuja, v kolikšni meri jim lahko pomaga pri učnih težavah ali psihološki podpori, ali je Cona varen pristan pred nevarno ulico. Ena od pomembnejših tem, ki me je zanimala, pa je bila, ali bi bili danes drugačni, če ne bi bili uporabniki Cone Fužine.

Cona Fužine je podružnica CSD Moste Polje.

Vanjo so vključeni mladostniki, ki se v svojem neposrednem okolju največkrat skupaj z vso družino soočajo z različnimi psihosocialnimi stiskami in težavami. Vzrok je pogosto ekonomska revščina. Da niso prepuščeni ulici, jim strokovni delavci v prostorih njihovih programov vsakodnevno zagotavljajo pomoč, svetovanje in vodenje, omogočajo kakovostno in varno preživljanje prostega časa (izvajajo ustvarjalne in socialne delavnice, športne aktivnosti, se igrajo družabne igre ...) ter možnost priprave toplega obroka. Skupaj se trudijo izboljšati šolske dosežke, vedenje in na splošno širijo obzorja. Skozi leto organizirajo tudi tabore, zimovanja, letovanja, izlete, obiske kulturnih, športnih, izobraževalnih prireditev in organizacij. Nameni teh dejavnosti so preventivno delovanje, podpora ob doživljanju stisk, reševanje težav, učenje socialnih veščin, krepitev moči, spreminjanje vzorcev vedenj, utrjevanje socialnih vezi ter organizacija oz. reorganizacija socialne mreže. Vključevanje v aktivnosti je brezplačno in temelji na prostovoljni privolitvi.

2.1. Raziskovalna vprašanja

1. Zakaj so uporabniki_ ce začeli obiskovati Cono?
2. Na kakšen način je uporabnikom_ cam Cona najbolj pomagala?
3. Ali so občutili stigmo, ker so bili uporabniki_ ce Cone Fužine?
4. Ali so uporabniki_ ce zaupali zaposlenim v Coni?
5. Ali se uporabnikom_ cam zdi, da bi bili danes drugačni, če ne bi obiskovali Cone Fužine?
6. Kaj so uporabniki_ ce počeli, kje so bili, ko je bila Cona zaprta (konci tedna, prazniki)?

3. Metodologija

3.1. Vrsta raziskave

Raziskava je kvalitativna, z intervjuji sem zbirala podatke/odgovore, ki so se nanašali na raziskovalni pojav. Raziskava je poizvedovalna, saj sem opravila intervju s sedmimi osebami, ki so nekdanji uporabniki Cone Fužine, zadovoljila sem se z besednimi opisi.

Raziskava je empirična, saj sem s spraševanjem neposredno zbirala izkustveno gradivo intervjuvanih oseb. Intervjuje sem opravila individualno in s tem pridobila goste besedne opise. Intervjuje sem opravila z eno osebo ženskega spola in šestimi osebami moškega spola. Intervju je trajal od 30 do 45 minut.

3.2. Merski instrumenti

Merski instrument predstavlja vprašalnik. Metoda zbiranja podatkov je delno standardiziran intervju z vprašanji odprtega tipa (Mesec, 1997). Pripravila sem seznam vprašanj, po potrebi sem jih sproti prilagajala intervjuvancem, pri čemer sem uporabila odprt tip vprašanj, tako da je lahko oseba odgovorila s svojimi besedami na osnovi lastne izkušnje.

3.3. Populacija in vzorec

V moji raziskavi so populacija nekdanji uporabniki_ca Cone Fužine, ki so starejši od 17 let, saj lahko v takšnem primeru sodelujejo v intervjuju brez privolitve staršev.

Vzorec je bil nenaključen, saj sem s pomočjo socialne delavke v Coni Fužine pridobila osebe za intervju, ki so morale izpolnjevati pogoj polnoletnosti oz. možnost samoodločanja. Za raznolikost mojega vzorca je prav tako poskrbela socialna delavka, saj sem izvedla intervjuje z obema spoloma (ena oseba ženskega spola in šest oseb moškega spola), vse skupaj sedem oseb. Njihova starost je bila od 19 do 43 let. Vzorec populacije je bil raznolik tudi po narodnosti, saj njihove družine prihajajo iz različnih republik nekdanje SFRJ. Raziskovanje te problematike se mi zdi pomembno, saj je vedno več migracij, posledično pa tudi otrok, ki potrebujejo pomoč, zato je pomembno, da bi bilo čim več CSD-jev, kot sta Cona Fužine in Cona Korak.

3.4. Zbiranje podatkov

Opravila sem sedem intervjujev z nekdanjimi uporabniki Cone Fužine. Vsi intervjuji so bili opravljeni v posebni sobi v prostorih Cone Fužine. Intervjuje sem izvedla v dveh tednih, aprila 2024, trajali pa so približno 35 minut.

Pred intervjuji sem vsem sogovornikom pojasnila namen svoje raziskovalne naloge. Sodelujoče sem vprašala, ali lahko pogovor posnamem in posnetke uporabim izključno za namen svoje raziskovalne naloge. Pogovore sem želela snemati, da bi lahko bila bolj osredotočena na sam razvoj pogovora. Vsi sodelujoči so se s snemanjem strinjali in želeli ostati anonimni.

Intervjuji so potekali brez zapletov, sčasoma je vzdušje postalo tudi bolj sproščeno.

3.5. Obdelava in analiza podatkov

Gradivo sem obdelala po metodi kvalitativne raziskave (Mesec, 1997). Najprej sem poslušala posnetke pogovorov in besedilo sproti zapisovala v program Word.

Vsak intervju sem označila s svojo črko (A, B, C, D, E, F, G). Nato sem izjavo kodirala znotraj vsakega intervjuja (npr. A1, A2, A3 itd.). V razpredelnico sem sproti zapisovala izjave. V fazi odprtega kodiranja sem izjave razporedila v razpredelnico in jim določila pojem, kategorijo in temo. Pri osnem kodiranju sem združila sorodne pojme znotraj teme in kategorije ter dodala številke izjav vsakega pojma. Postopek odprtega in osnega kodiranja je naveden v prilogah.

4. Rezultati

Rezultate bom predstavila v nadaljevanju. Pridobila sem jih s pomočjo analize intervjujev, opravljenih s sedmimi nekdanjimi uporabniki Cone Fužine. Podpoglavja bodo označena kot teme, ki sem jih dobila z odprtim kodiranjem intervjujev. Tem je šest, in sicer: zakaj so postali uporabniki_ca Cone Fužine, na kakšen način je Cona uporabnikom_ci najbolj pomagala, občutek stigme, ker so bili uporabniki_ca Cone, zaupanje zaposlenim v Coni, ali bi bili danes drugačni, če ne bi obiskovali Cone, kaj so počeli in kje so bili, ko je bila Cona zaprta. Rezultate sem podkrepila z izjavami intervjuvancev.

4.1. Zakaj so postali uporabniki_ca Cone Fužine

Trije sogovorniki so postali uporabniki Cone Fužine predvsem zaradi neznanja slovenskega jezika (B1: Zaradi jezika, ker sem tujec iz Makedonije), (F1: Ko smo prišli v Slovenijo in sem hodila v šolo in potem so oni rekli, da so najdlji Cono za tiste, ki ne znamo slovensko in da nam lahko pri vsem pomagajo. Zaradi tega smo se vpisali tukaj, največ zaradi jezika) in (G1: Pravzaprav zaradi staršev, ker so me oni vpisali, jaz ko sem prišel v Slovenijo nisem znal niti slovenskega jezika).

Dva nekdanja uporabnika sta se vpisala v Cono zaradi učne pomoči (A1: Vbistvu jaz za Cono sploh nisem vedel, oziroma v mojem primeru, je šola predlagala Cono zame, da bi bilo dober, če bi začel obiskovati Cono zaradi učne pomoči). Primer E2 sam ni želel v Cono, vendar so bili starši tisti, ki so ga prisilili (E2: Minilo 1,2,3 leti in na koncu sem se navadil, da ne bi delal problemov vzunaj, saj veste, kako je zdaj vzunaj. Rekel je, da bi bilo boljše zame, pa da bi se učil).

Eden od uporabnikov je pojasnil, da mu je bilo všeč v Coni in da je videl ogromno pridobitev (C3: Meni je bila všeč energija, pa prostor, pa benefite sem takrat videl, a ne, tako da mi je bilo ok), prav tako pa je tudi drugi postal uporabnik zaradi dobrega vzdušja in dejavnosti, ki so se dogajale v Coni (D1: Zaradi dejavnosti in aktivnosti, ki so se tle dogajale, nam je potem priraslo k srcu).

Večina uporabnikov je bila o Coni obveščena preko šole (B2, C1, F2, G4), eden od uporabnikov pa je izvedel za Cono preko prijatelja, (D4: Mi smo se družili pred blokom, mislim da je eden do prijateljev hodil v Cono in nas je enkrat povabil in smo šli pogledat, nam je bilo všeč in potem smo začeli biti uporabniki. Ne samo jaz, tudi moja družba.).

Drugi je bil obveščen preko sestre, ki je že bila uporabnica (A2: Vbistvu sem že pred tem, ker je moja sestra tudi starejša obiskovala Cono Fužine, ampak oni ni zaradi učnih težav,

ampak bolj zaradi učenja slovenskega jezika. Tako, da me je ona 1x ali 2x pripeljala v Cono Fužine, ne v Korak).

4.2. Na kakšen način je uporabnikom_ci Cona najbolj pomagala?

Slaba polovica je omenila, da jim je Cona najbolj pomagala pri učenju (A7: Na način vbistvu šolanja, glede vsega povezanega z mojim šolanjem.), enako je povedal tudi drugi uporabnik (B6: Pri učenju, mislim zaradi tega sem jaz naredil šolo, tukaj sem se učil res. Vsak dan, ko sem prišel iz šole, sem se prišel učiti, domače naloge naredil.). Nekdanji uporabnik je poudaril učno pomoč in športno udejstvovanje (C6: Na marsikateri način. Tako bom rekel kot za šolo, za neko življenjsko učenje glede vsega. Recimo zaradi njih sem se začel ukvarjati z več športom, sploh z ekstremnimi športi. Potapljanje, če ne bi bilo Cone, se ne bi nikoli začel potapljati, smučati ne bi znal še dandanes).

Večina pa je potrdila, da jim je Cona ponudila največ psihološke podpore (B8: Cona mi je ponudila vse, veliko za šolo, tudi ko smo imeli probleme doma, mogoče sem kaj povedal, da mi razložijo, kako pa kaj ne smem), primer C je pri tem izpostavil, da je bila Cona kot dodatni vzgojni center (C8: Psihično ogromna podpora, se pravi če je bila kakršnakoli težava, sem vedel kam in na koga se obrniti. Z vseh pogledov vbistvu. Kot neki vzgojni dodatni center, kot dodatna vzgoja, nekaj, kar te zdaj, bom malo po domače povedal v čefurskih fužinskih družinah ne naučijo, se lahko priučiš v Coni). Nekdanja uporabnica je omenila še psihološko podporo (F4: Najbolj mi je pomagala, če sem bila v stiski, sem imela kakšne probleme, ali pa če sem se hotela izpovedati).

Tudi primer G je izpostavil psihološko podporo in neznanje slovenskega jezika (G6: Pri slovenščini po moje najbolj, drugače pa tudi pri šoli in psihičnem zdravju.), (G6: Pa dali so mi tudi iz druge perspektive pogled na svet, ne samo iz mojih oči), nekdanja uporabnica pa je izpostavila tudi jezik (F5: Učnih težav nisem imela, samo na začetku jezik. Ampak v šoli so nas dali eno leto nazaj in ni ni bilo treba odgovarjati za ocene, samo poslušala sem). Uporabnik je poleg neznanja jezika omenil še vrstniško norčevanje (E7: Da povem po resnici, jaz sem se tukaj v Coni naučil slovenščino), (E8: Ja zelo je bilo težko, vsi so se v šoli zajebavali iz mene).

Eden od nekdanjih uporabnikov je omenil socializacijo, ni imel učnih težav in ne težav s slovenskim jezikom (D7: Jaz bi rekel pri socializaciji.), (D8: Se pravi, jaz itak nisem rojen v Sloveniji, rodil sem se v Bosni in sem vedno čutil ta nek odpor drugih do mene, bil sem na ić), (D9: Tudi potem, ko sem iskal službe pri 18., sem vedno imel feeling, kao nek priseljenc).

V Coni pa tega sploh nisem čutil in potem z ljudmi s katerimi sem bil, sem se počutil sprejetega).

Zanimivo pa je odgovoril eden od nekdanjih uporabnikov, ko je izpostavil, da je v Coni imel nekoga, ki te posluša, ker je bil doma dialog enostranski (C10: Recimo v določenih primerih se pri nas s starši nisi mogel pogovarjati, se pravi tako bo kot jaz rečem, ni dialoga), (C11: Medtem ko tukaj si imel tudi nekoga, ki te posluša, na drugi strani pa mogoče kaj predlaga, pa take zadeve), tako se je posledično priučil poslušati sogovornika), (C12: Posledično sem se tudi priučil, da moraš poslušati sogovornika, da ni vedno samo z ene strani).

4.3. Ali so občutili stigo, ker so bili uporabniki_ca Cone Fužine?

Vsi nekdanji uporabniki so potrdili, da niso občutili stigme, ker so bili uporabniki Cone Fužine. Prijatelji in tudi sošolci so vedeli, da obiskujejo Cono, oziroma so jo nekateri tudi sami obiskovali (A4: Ja sošolci so vedeli in tudi prijatelji, nikoli nisem občutil stigme), (C5: Saj večinoma so bili prijatelji, sošolci oziroma iz paralelke. Nisem občutil nobene stigme. To se ni omenjal, je bilo kar normaliziran.). Eden od nekdanjih uporabnikov je povabil v Cono še svoje prijatelje (E5: Nikoli nisem občutil stigme, še prijateljem sem priporočil Cono). Tudi druga nekdanja uporabnica ni potrdila stigme, je pa dobila v Coni prijateljice (F3: Sošolci so vedeli, da hodim v Cono. Prijateljice sem vse tukaj dobila v Coni. Nisem občutila stigme), podobno je doživel tudi primer B (B4: Tukaj sem najdel prijatelje in potem sem vsem rekel v šoli, da hodim tam in da je tam zabavno in da se lahko učiš in vse to. Nisem bil stigmatiziran, niso na to sploh gledali. Vseeno jim je bilo kam hodim). Tudi primer G ni občutil stigme (G5: V šoli so vedeli in tudi prijatelji. Nisem bil stigmatiziran. Ne da bi vedel, ker imam tudi prijatelje iz Cone, pa iz Centra Most, ki je v bistvu ista skupnost).

Dva nekdanja uporabnika pa sta omenila, da sta opazila, da sošolci oziroma prijatelji niso vedeli, kaj je to Cona, oziroma so imeli drugačno predstavo (A5: Sem pa opazil, da so bile določene težave pri razumevanju, kaj Cona sploh je, večkrat je to bilo, da recimo primer Cona Fužine je za take bolj nesposobne, za tiste, ki ne znajo dost dobro razmišljati, k imajo določene težave v razvoju itd., večkrat sem to opazil, da je neko narobno razumevanje ostalih Cone.), zato je prijatelje sam povabil v Cono (A6: Pol sem pa rekel, dej pejd z mano. Ne boš umrl, skratka, dobr ti bo. In pol se je ta zgodba čisto spremenila, k imaš kako bi to rekel eno pričo, da to ni tako, kot si je dejansko nekdo v glavi predstavljal). Enako je potrdil še primer B (B4: Ja

sošolci so potem zvedeli, niso pa vedeli kaj je Cona, bil sem tukaj tri dni in prišel takoj v Cono).

4.4. Ali so uporabniki_ca zaupali zaposlenim v Coni?

Večina nekdanjih uporabnikov je potrdila, da so bili z zaposlenimi zelo zadovoljni in da so jim lahko zaupali tudi osebne težave, ti pa so jim nato svetovali, predvsem pa so se lahko z njimi pogovorili (B13: Lahko sem jim zaupal vse), (C19: Vsi so bili vrhunski. Lahko sem jim zaupal, vse, tudi kakšno osebno stvar. Tudi vedel si, če poveš kaj osebnega, bo to ostalo med socialnim delavcem in uporabnikom. Recimo, jaz sem v 9 razredu začel kadit, socialna delavka v Coni je prva vedela, da kadim, moja mami do 18. leta ni vedela, da kadim), (D18: Super, glih to te pogovori, ki si jih lahko imel z njimi, potem različni so bili in od vsakega si nekaj dobil), (E14: Vedno sem jim zaupal, tudi osebno težavo in potem so mi dali idejo. Potem pa ostane na meni, kar bom jaz naredil.). Nekdanja uporabnica je povedala, da še jih lahko dandanes pokliče in se z njimi pogovori (F9: Super so, še dandanes vem, če se kaj zgodi, jaz jih lahko pokličem in se pogovorim ali pa pridem na obisk), omeni tudi, da so rešili težave v družini, če so nastale (F10: Če smo imeli z družino težave, smo rešili problem, ali pa če sem imela sama, sem se z njimi pogovarjala in smo nekako rešili.). Primer G prav tako meni, da jim je lahko zaupal težave osebne narave (G13: Lahko sem jim zaupal, sem imel punco iz Dominikanske republike, pa sva bila skupaj pol leta, pa je ona imela malo problematično doma, je imela mami enega fanta, ki se je drogiral in pol en dan jo je stepel, sem jo pripeljal sem in je potem šla v krizni center.)

Eden od nekdanjih uporabnikov je povedal, da se šele sedaj zaveda, v kakšno pomoč mu je bila Cona (D19: Takrat tega nisem tako doživljal, danes pa vidim, da so nam res veliko dali, pomagali so mi s pogovorom, osvetlili situacijo, ker ti mogoče nisi gledal na neko stvar tako, pa so ti potem malo odprli neke perspektive, vedno sem imel feeling, da se lahko pogovorim o bilo čem).

Primer A pa je izpostavil, da se jim je lahko zaupal glede na vrsto in resnost težave, saj je menil, da mu lahko pri učnih težavah svetujejo, pri težavah osebne narave pa je menil, da mu konkretnega odgovora ne morejo dati (A15: Kakšne bolj resne, ki so tok resne, sem vedel da mi oni ne morejo dati konkretnen odgovor na to mojo težavo, je pač nisem povedal in sem jo rešil sam. Ker generalno take moje probleme sam rešujem).

4.5. Ali se uporabnikom_c zdi, da bi bili danes drugačni, če ne bi obiskovali Cone Fužine?

Na to vprašanje so prav vsi nekdanji uporabniki pritrdili potrdilno. Eden je povedal, da si ne želi predstavljati, kako bi bilo z njim (A23: Seveda, da bi. Če sem čist iskren si sploh ne smem predstavljati. Sej pravim, si sploh ne želim predstavljat, si tega ne želim, po drugi strani pa ne vem kaj bi se zgodil z mano, ne vem), drugi nekdanji uporabnik pa je povedal, da ne bi bil prijazen (B25: Imel bi drugačno obnašanje, bil bi neprijazen). Tretji je rekel, da bi verjetno izbral lažjo šolo, ne pa tiste, ki si jo je želel (C27: Sigurno bi bil, 100%, Najbrž šola kot prvo ne vem, če bi jo izdelal, no verjetno bi, ker sem vztrajen, ampak na težji način. Pa verjetno bi šel na neko lažjo šolo, ne pa to katero sem si želel in tudi naredil), četrti je prav tako odgovoril pritrdilno in hkrati povedal, da je imel slabo družbo in da je veliko njegovih prijateljev končalo v zaporih, vzelo prevelik odmerek mamil (D25: Mislim, da bi. Ja ta družba s katero sem se družil, jih je veliko po zaporih končal, veliko jih tudi ni živih, kakšni overdozi), hkrati pa je povedal, da je to bilo zanj črno obdobje in da je bila Cona tista, ki ga je odmaknila od tega črno-belega sveta (D26: Jaz to gledam kot neko črno obdobje, mi smo visel samo na Fužinah, mi sploh nismo vedeli za drug svet. V glavo smo si vtepel, da je to geto), (D28: In Cona me je nekako odmaknila od tega, iz tega črnobelega sveta, droge, nasilja, kriminala. Se mi zdi, da mi je dala neko barvo). Primer E je povedal, da bi verjetno začel kaditi marihuano, krasti itd. (E21: Ja valda bi bil, po moje bi pahal, kradel, svašta bi delal. V celi naši družbi, ki smo se družil, edino mi nismo pahal, ki smo hodili tukaj. Razen nas so vsi pahal.), poleg tega je povedal še, da je Coni zelo hvaležen, saj brez njih ne bi naredil niti osnovne šole (E23: Jaz brez njih ne bi prišel niti do srednje šole, jaz sem njim hvaležen ful). Nekdanja uporabnica je prav tako potrdila, da bi bila brez obiskovanja Cone druga oseba in manj samostojna (F19: Po mojem ja, mislim, da ne bi bila tako dobra oseba, prej sem bila tudi dobra, samo sem vedno nekoga rabila zraven, da mi da nasvete, ali pa da mi reče ne to delat, ker to ni dobro), (F20: In če bi bila jaz sama, ne bi bila takšna kot sem zdaj. Nekako sem se naučila to, da odločam sama.) in tudi primer G je odgovoril potrdilno (G19: Nikoli se ne ve, bi ja, v slabšem smislu).

Glede zasvojenosti z drogo sta dva nekdanja uporabnika pritrdila z gotovostjo (D29: Ja to je bilo vedno na dosegu roke, veliko te družbe, veliko teh možnosti, to je bil del našega življenja), (D30: In če ne bi imel tle te sociaizacije, bi me lahko odpeljalo v kakšno drugo smer.), (G20: Jaz sem šel čez neke stvari, tudi ko sem bil v Coni, ampak hvala Bogu sem se rešil tudi teh stvari in izšel iz teh poti, ampak mislim, da če ne bi hodil v Cono, bi še bolj padel v te stvari, droga, krminal).

Primera B in C nista popolnoma prepričana, da bi postala zasvojena z drogo (B28: Mogoče bi, mogoče ne bi. Vse droge sem že videl, ampak meni je to vse brezveze), (C30: Bog si ga vedi, kje bi pristal. Jaz bi vsakemu priporočal Cono).

Intervjuvanec C je še omenil, da ima prijatelja, ki v Cono ni redno hodil in je zdaj v zaporu (C31: Moj sošolec, ker ni hodil redno in ni jemal resno Cono, je danes v zaporu. Jaz vrjamem, da če bi redno hodil, ne bi bil danes tam), ima pa prijatelje, ki niso hodili v Cono, ampak so danes v redu, verjetno zaradi urejenih razmer doma (C32: Imam pa prijatelje, ki niso hodili v Cono pa so tudi danes ok, ampak so imeli v družinah verjetno drugače pošlihtan kakor drugi).

Nekdanja uporabnica je pritrdila, da bi verjetno padla v depresijo (F21: To ne, v depresijo pa ja).

4.6. Kaj so uporabniki_ca počeli, kje so bili, ko je bila Cona zaprta (konci tedna, prazniki)?

Vsaj trije nekdanji uporabniki so rekli, da so imeli, ko je bila Cona zaprta, čas zase in da so si malo odpočili, oddahnili. (A28: Kakor sem prej omenil, je meni Cona ogromno pomenila pri šolanju, se prav sem tako nekako doživljal od ponedeljka do petka jst hodim v Cono, najprej se imam dobro, igram fuzbal, potem se grem pa učit, a ne, to je dobro zame. Ko pa pride čas, ko Cona ne dela, pa sem to doživljal tako, da imam nekaj časa zase. Ok, jst sem igral igrice tudi po Coni, ko sem šel domov), (B29: Igral nogomet, tukaj na igrišču. Mislim, malo sem se rabil spočit, da sem bil malo doma, da nisem skoz nekam. Bilo je malo počitka) in še (C36: Včasih je bilo pa tudi tako, da se bom malo oddahnil, pa bom zdej malo po svoje, pa se bomo malo več drli, preklinjal, si imel več časa zase).

Večina uporabnikov je menila, da so čas preživljali zunaj s prijatelji in počeli nič pametnega (D31: Verjetno pred blokom s to svojo družbo), (D32: Počeli smo nič. Verjetno raznorazne gluposti), eden od uporabnikov je omenil celo dolgčas (E24: Nam je bilo dosadno, smo se s kolegi družili in po kavicah, po igriščih, po centru). Eden od uporabnikov je menil, da je pogrešal Cono, ko je bila zaprta (G21: Dobil sem se s prijatelji, raznorazne stvari, hodili smo po BTC - ju, po centru, igral fuzbal, šli na Kodeljevo. Sem pogrešal, ko Cona ni bila odprta, mi je manjkala).

Nekdanja uporabnica je omenila, da se je učila oziroma brala (F23: V soboto in nedeljo sem se največ učila, ali pa brala kakšno knjigo, ali pa gledala film).

5. Razprava in sklep

Kot sem že v teoretičnem uvodu zapisala, menim, da je CSD, npr. Cona Fužine, Cona Korak, izjemnega pomena za mlade, osnovnošolce, priseljene šoloobvezne otroke, ki imajo težave z učenjem, jezikom, socializacijo. V raziskavi sem ugotovila, da bi skoraj vsak nekdanji uporabnik Cone Fužine imel učne ali vedenjske težave, če ne bi obiskoval Cone. Socialne storitve so aktivnosti socialnih delavcev in drugih strokovnjakov za izboljševanje zdravja ter blaginje ljudi in za pomoč ljudem, da bi si lažje sami pomagali; preprečevanje odvisnosti, krepitev družinskih odnosov in povrnitev sposobnosti za uspešno socialno funkcioniranje posameznikov, družin, skupin ali skupnosti ... (Barker, 1995:356)

Raziskala sem, da so nekdanji uporabniki največ pomoči potrebovali predvsem pri slovenskem jeziku, kot otroci priseljenih družin so imeli težave z razumevanjem jezika. Ena od uporabnic je povedala, da je obiskovala eno leto šolo v Sloveniji samo zato, da je osvojila jezik, in prav ta uporabnica je v nadaljevanju povedala, da je skozi leta obiskovanja Cone pridobila na samozavesti. Neznanje jezika naredi človeka plašnega, nesamozavestnega. Zelo dobro v knjigi Čefurji raus opiše primer Vojnović, 2008, str. 123:

A jadona Ranka in druge čefurske mamice pa vse presrane stojijo z nami malimi čefurčki od zadaj pa samo gledajo, da jih ne bi kdo kaj vprašal, ker so se tudi same uprpile zaradi šole, ker jim nikoli ni šla, pa še ne znajo to slovenščino najbolje govorit pa potem upajo, da jih ne bo noben nič vprašal in mališani potem, ker so isto tako presrani kot njihove mamice in se tudi bojijo, da jih bo kdo kaj vprašal, se čičnejo čim dlje od vseh, v zadnjo klop. V zadnji klopi pa potem v totalnem strahu sedijo mirni do konca petega ali šestega razreda, ko se jim od vsega tega strahu pa jebancije ne odklopi, da potem poblesavijo in začnejo delat pizdarije in jebat vse po vrsti v glavo.

Prav tukaj pa se lahko za trenutek ustavimo, saj sem skozi intervjuje raziskala, da je imelo kar nekaj nekdanjih uporabnikov težave z obnašanjem, pretepi in disciplino. Eden od uporabnikov je omenil, da bi verjetno postal pretepač, če ne bi obiskoval Cone. V Coni se namreč ni smelo pretepati, temveč si se moral pogovarjati in iskati rešitve.

V Coni Fužine so imeli nekaj zlatih pravil, ki so bila obešena v njihovih prostorih in jih je bilo treba spoštovati. Prvo pravilo se je glasilo, da ko prideš v prostor, vedno prvi pozdraviš, in ko odide, se poslovliš. Socialna delavka je povedala, da je bilo to pravilo treba uvesti, saj so uporabniki prihajali in odhajali brez besed, ker so bili tako navajeni od doma. Prav tako je eden od uporabnikov povedal, da se je v Coni naučil bontona in da jim je hvaležen, ker bi brez Cone postal popolnoma druga, po njegovih besedah »slabša« oseba.

Kot sem že omenila, pa je Cona odigrala pomembno vlogo pri pomoči pri učni snovi. Ko človek ne razume in ne govori dobro jezika, se začnejo stopnjevati težave pri učenju, posledično učnem uspehu, kar se je potrdilo pri intervjujih, saj je imela večina nekdanjih uporabnikov učne težave. Cona jim je ponudila učno pomoč, da so napredovali v višje razrede oziroma končali osnovno šolo. Večina intervjuvancev je Coni Fužine še danes hvaležna za vso pomoč in prav tako nekateri menijo, da brez njihove pomoči ne bi dokončali osnovne, poklicne oz. srednje šole. Eden od intervjuvanec je omenil, da je bilo v Coni nenapisano pravilo, da ko prideš iz šole, najprej v Coni narediš domačo nalogo oziroma se naučiš snov, če jo naslednji dan preverjajo v šoli, šele nato pa se lahko greš igrat. Marsikateremu uporabniku takrat to pravilo ni bilo všeč, a sedaj menijo, da jih je Cona naučila delovnih navad, discipline in reda, saj jih, kot sami pravijo, starši doma niso obvladali. Poudariti moram, da je nekaj uporabnikov odraščalo v enostarševskih družinah, saj so se starši ločili. Običajno so živeli z mamami, ki pa so bile povsem nemočne.

Še vedno imam v spominu izjavo uporabnika, ki je povedal, da je bila Cona Fužine njegov drugi dom, socialni delavci pa drugi starši.

Otroci in mladostniki, ki prihajajo iz ranljivih družin in družbenih skupin, se soočajo z mnogimi težavami v odraščanju, med katere sodijo šolska neuspešnost, težave v duševnem zdravju, revščina in pomanjkanje ustrezne starševske skrbi, a tudi posebne vzgojne-izobraževalne potrebe, njihove težave pa še pogloblja nespodbudno okolje (Kožar Tratnik, 2019:66). V intervjujih je večina nekdanjih uporabnikov pritrdila, da je Cona tista vrste institucije, ki ponuja varno, spodbudno okolje, kjer lahko otroci dobijo učno pomoč, pogovor, aktivnosti in predvsem socialni stik, ki je izrednega pomena za zdrav človeški razvoj. Dragoš (2008) pravi, da pogosto pozabljamo, da je človek družbeno bitje, kar pomeni, da je odvisen od drugih (ljudi in stvari), zato je popolna neodvisnost posameznika neuresničljiva, celo nepredstavljiva. Šele odvisnost od drugih iz nas naredi socialna bitja – od primarne socializacije, v katero smo rojeni, do pogrebne slovesnosti. Razmerja odvisnosti so glavni razlog, da se sploh združujemo v skupine, da v njih zdržimo, jih spreminjamo in zamenjujemo. Postrak (2022) meni, da socialna mreža pomeni povezavo posameznika z drugimi ljudmi v njegovem okolju. Pri tem razlikujemo neformalne socialne mreže, ki vključujejo stike z družino, sorodstvo, sosede in prijatelje, na katere se lahko človek v primeru potrebe opre, in formalne socialne mreže. Med formalne mreže sodijo vsi formalizirani stiki posameznika z njegovim okoljem.

Kot sem že omenila, so intervjuvane osebe pojasnile, da je bila zanje Cona dodaten vzgojni zavod, dobili so psihološko podporo, pogovor, zaupanje, varen prostor, tu so bili

lahko samo otroci s problemi. Eden od uporabnikov je celo omenil, da so dobili smernice, kaj je prav in kaj ne, ker jih, kot se je izrazil, v njihovih »čefurskih« družinah tega niso naučili. Podobno tudi Vojnović (2008, str. 106) opiše: »Zakaj vedno glumimo neke gljive? Zakaj ne moremo biti normalni pa se normalno pogovarjat? Ne pa te neke igrice pa forice pa pičke žličke. Zakaj mora Radovan nekaj glumit že sto let.«

O izrednem pomenu varnega prostora in zagotavljanja pomoči tudi Poštrak (2022) pove, da področje obravnave v socialnem delu obsega: zagotavljanje varstva, zagotavljanje pomoči, spreminjanje posameznika in njegovih življenjskih razmer, zagotavljanje razmer za socialno integracijo, spodbujanje razvojnih možnosti in soustvarjanje odsotnega konteksta pomoči.

»Skratka veljala sem toliko, kolikor sem lahko postorila na vrtu, pri hišnih opravilih, kuhanju. Ne glede na to, kaj in koliko dela sem opravila, pa to nikoli ni bilo primerljivo z maminim garaštvom na kmetiji med odraščanjem« (Matković, 2021, str. 43).

Ker pa so bili uporabniki večinoma iz priseljenih družin, je eden od uporabnikov izpostavil, da ni imel težav ne z učenjem in ne s slovenskim jezikom, temveč je imel težave z vrstniki. Vedno je občutil odpor drugih do njega, saj kot pravi, zato, ker je bil rojen v Bosni; posledično je občutil sram. Zelo dobro ta sram opiše Dijana Matković (2021, str. 11) v svoji knjigi: »Bila sem otrok. Ki ga je bilo nenehno sram. Sram je bil vgrajen vame, že v maternici, v želodec, pljuča, debelo črevo. Sram me je bilo mame in okoliščin, v katerih sva živeli. Sram me je bilo, ko se mama v nobeni socialni situaciji ni znašla, ker je ni razumela. Sram me je bilo revščine. Sram me je bilo tiste glasne narodnozabavne glasbe. In posledično-sram me je bilo same sebe.«

Otroci iz priseljenih družin so zaznamovani večkratno; prvič: ker so priseljeni, drugič: ker ne znajo jezika in tretjič: zaradi slabih razmer doma (ne velja za vse družine). Za otroka, ki še nima razvitih obrambnih mehanizmov, je biti drugačen prevelik zalogaj. Zaviršek (1996) meni, da biti drugačen nemalokrat postane nekaj vseobsegajočega in nenadoma zakrije vse tisto, kar je ljudem skupno. Drugačnost postane Drugost. In že smo na področju rasizmov, ki se izražajo v slogu ravnanja ene skupine ljudi do druge. Najpogosteje gre za prepričanje enih o tem, da so njihovi ideali lepote, kreposti, inteligence in premišljenosti norma, po kateri naj se ravnaajo vsi drugi ljudje. V knjigi Zakaj ne pišem avtorica ponazori primer iz otroštva:

»Nisem vedela zakaj se otroci spravljajo name vse kar je na íc, je zanič, razen prašič. Mislila sem, da ima to opraviti z mano osebno, da me zbadajo, ker sem čudna Booosanka, smrdiš! Se je na poti iz šole za mano drl Peter. Ni šlo le za otroke tudi njihovi starši, provincialne šolske učiteljice, prodajalke, bančne uslužbenke in drugi, so mi kadar so

bili v stiku z mano, dajali vedeti, subtilno, pasivno-agresivno, da sem nekaj manj.« (Matković, 2021, str. 12)

Krašovec (2004) meni, da sodobni rasizem ne deluje več nujno skozi načelo rase ali naroda, ampak na podlagi obnašanja, navad, vedenjskih vzorcev, kar tukaj z eno besedo imenujemo kultura, ter da gre pri tem za enoten proces, ki ga spremlja značilna ideološko-diskurzivna logika. Ta zelo obsežno opredeljen rasizem bi lahko nadomestili tudi z besedo nestrpnost, a bi tudi tu naleteli na nove težave, ki so po našem mnenju večje od tistih, s katerimi se srečujemo, če ostanemo pri konceptu rasizma. Koncept nestrpnosti namreč nosi psihološko konotacijo. Če govorimo o nestrpnosti, se težko izognemo opredelitvam rasizma kot psihološkega pojava, ki izvira iz predsodkov, ki se zaradi nevednosti ali slabih čustev (strahu, sovraštva) »porajajo« v glavah ljudi. Dandanes je idejo rase zamenjala kategorija imigracije, sodobni rasizem pa bi lahko, sledeč Etiennu Balibarju, imenovali tudi rasizem brez ras ali kulturni rasizem. Smo v obdobju »dekolonizacije«, obrnjenega gibanja populacij med nekdanjimi kolonijami in metropolami zahodne Evrope. V Sloveniji gre za kontekst migracij v okviru nekdanje Jugoslavije (večina migrantov, prosilcev za azil, prihaja v Slovenijo iz držav nekdanje Jugoslavije). Migracije niso zgolj individualna dejanja, ampak so vpete v celo vrsto ekonomskih, političnih in kulturoloških dejavnikov; so bistveni del globalizacijskih procesov (Zorn, 2003). Rasizem Zaviršek (2005) opisuje kot obliko skupinske moči, ki obstaja tako dolgo, dokler ostane skupina skupaj. Ljudje iz skupine, ki ima strukturno moč (skupina »mi«), imajo tudi osebno večje občutke samozavesti, gotovosti, varnosti, ki jim jo daje še zavest, da pripadajo skupini, ki ima moč. Beli ljudje na primer jemljejo belo barvo kot normo, zato sploh ne opazijo, »da so beli«, ali narobe, če je večina bela, pozabimo, da je bil v razredu tudi »temnopolti« učenec. Zaradi te samoumevnosti ima dominantna skupina strukturni dobiček od samega rasizma, ne glede na to, ali vsi njeni člani sprejemajo rasizem ali ne.

Ko pa že govorimo o zaznamovanosti – vse intervjuvane osebe so pritrdile, da nikoli niso občutili stigme, ker so obiskovale Cono Fužine, prav nasprotno – celo nekateri njihovi prijatelji so začeli pozneje sami obiskovati Cono, saj naj bi jim po pripovedovanju postala zanimiva zaradi različnih dejavnosti. Raziskala sem, da sta dva nekdanja uporabnika opazila pri sošolcih, da sploh niso vedeli, kaj je Cona, še več, menili so, da je Cona za nesposobne otroke. Goffman (1963) pravi, da stigma ustvari neskladnost med tem, kar ljudje mislijo, da bi nekdo moral biti, in tem, kar dejansko je. Stigma je opozorilno znamenje, da ne bomo izpolnili, kar se od nas pričakuje.

Strokovni delavci v Coni Fužine so »srce« Cone, saj je ena njihovih pomembnih nalog vzpostaviti sodelujoč odnos z uporabnikom. Marsikateri nekdanji uporabnik doma ni imel starša, ki bi ga slišal in z njim vzpostavil dialog. Prav to je povedal eden od sogovornikov, in sicer da mu je Cona ponudila nekoga, ki ga posluša, ker, kot pravi, tega doma ni dobil. Tudi Vojnović (2008, str. 106) je doživljal podobno: »Še vedno mislita, da sem malo dijete, s katerim se ne moreš normalno pogovarjat. Zakaj je vsakič, ko jaz kaj naredim po svoje, totalno sranje? Zakaj ne more biti vse v redu, tudi če neham trenirati ali pa če se ga usujem do konca? Kaj sem takega naredil, da moram biti kaznovan? A komu kaj hočem?«

Ugotavljam pa, da je bila večina intervjuvancev s strokovnim osebjem v Coni zelo zadovoljna, imeli so jih za druge starše. Eden od uporabnikov je na primer najprej zaupal socialni delavki, da kadi, medtem ko njegovi starši tega niso vedeli do njegovega 18. leta. Dva nekdanja uporabnika sta povedala, da se gresta še danes najprej posvetovat v Cono, čeprav nista več uporabnika, če imata kakšno težavo. Kot pravi Čaćinović Vogrinčič (2008), učitelj, ki je spoštljiv in odgovoren zaveznik otroku, slednjega vidi iz perspektive moči in je z njim v odnosu in pogovorih, ki to omogočajo. Je zaveznik v soustvarjanju novega znanja in zaveznik v krepitvi otrokove moči. Delati iz perspektive moči pomeni spodbujati razvoj kompetenc, sposobnosti, virov, pri čemer pa nas koncept perspektive moči usmerja tudi v skrb za razvoj varovalnih mehanizmov pri otroku oziroma za razvoj odpornosti učenca, da bo zmož delati, sprejeti težavo, jo omiliti, živeti z njo in jo spremeniti.

Ugotovila sem, da bi bil prav vsak intervjuvani uporabnik danes drugačen, če ne bi obiskoval Cone, saj je bila Cona, kot sem že večkrat omenila, za njih varen prostor, kjer si sprejet z vsemi problemi. Nekdanji uporabniki so omenili, da verjetno ne bi bili iste osebe, verjetno bi zbrali lažjo šolo, verjetno bi kradli, omenili so drogo in zasvojenost – prevelik odmerek. Prav tako je eden od uporabnikov povedal, da vsi tisti, ki so hodili v Cono, niso nikoli kadili marihuane. Drugi je povedal, da ga je Cona izvlekla iz tega »črno-belega« sveta, tretji pa, da brez Cone ne bi naredil niti osnovne šole in da jim je neizmerno hvaležen. Edina uporabnica, ki je sodelovala v intervjujih, je omenila, da se ne bi znala samostojno odločati oziroma bi vedno potrebovala nekoga za nasvet. Iz tega lahko povzamem, da je Cona dejansko pomagala uporabnikom na prav vseh področjih opolnomočenja. Zagotovila je podporo, pogovor, nekoga, ki te sliši, nekoga, ki je tam zate, te usmerja, ti pove, kaj je prav in kaj ne, ti ponudi varen prostor, učno pomoč, sodelovanje, dogovor, dialog, delovni odnos, soustvarjanje rešitev, socialno mrežo, socialni kapital. Primer iz knjige Zakaj ne pišem zelo dobro ponazori, kako otrok, ki je že tako ranljiv, ni slišan: »Nekoč sem se hotela povezati z učiteljico slovenščine, o kateri sem naivno mislila, da bo želela prebrati moje pesmi, a ko sem

jo vprašala, če ji jih lahko prinesem, se je privošljivo, zadovoljna ob trohici moči, ki jo je v tem trenutku posedovala, moči, ki je v neobvladljivem razredu sicer ni imela, nasmehnila in rekla: Kaj, a vi mislite, da imam jaz čas za to« (Matković, 2021, str. 55). Naloga strokovnih služb je vzpostaviti sodelujoč odnos pri spremljanju in podpiranju uporabnika pri uresničevanju njegovega življenjskega cilja. Enako pomemben je tudi nadzor uporabnikov socialnovarstvenih storitev nad postopki, osebno dokumentacijo, informacijami in vsemi okoliščinami in okolji, kjer se sprejemajo odločitve o življenjsko pomembnih vprašanjih, ki nas zadevajo, ko smo v vlogi uporabnikov socialnovarstvene storitve (Dragoš idr., 2008). Kot pravi Zorn (2003), moramo otroke iz deprivilegiranih skupin posebej materialno in čustveno podpreti v nadaljevanju šolanja, saj je njihov izhodiščni položaj slabši (zgodovinska tradicija izključevanja, večja revščina, izgube doma, bližnjih oseb, selitve itd.).

Ugotavljam, da so bili uporabniki prepuščeni sami sebi, niso imeli organiziranega časa, ko je bila Cona zaprta. Večina uporabnikov je povedala, da so čas, ko je bila Cona zaprta, preživljali zunaj, pred blokom, delali niso nič, omenili so, da je bil čisti dolgčas, hodili so po lokalih in pili kavice. Vsaj trije vprašani uporabniki so menili, da so izkoristili čas zase, ko je bila Cona zaprta; to pomeni, da so si malo odpočili od šole in Cone – se sproščali z igricami, pred TV-zasloni oz. z igranjem nogometa na domačem igrišču. Vsekakor menim, da otrok potrebuje tudi čas, ko ne dela nič, saj se mi zdi, da lahko takrat postane ustvarjalen. Kristan (1992) prosti čas opredeljuje kot čas, ko se človek osvobodi vseh dolžnosti in obveznosti ter ga preživlja ob pasivnem in aktivnem oddihu, zabavi, razvedrilu, izobraževanju, izpopolnjevanju in interesnih dejavnostih. K temu dodamo opredelitev francoskega sociologa Dumazediera (1960, v Novak, 1992, str. 54), ki pravi, da ima prosti čas funkcijo počitka, zabave in razvoja, saj se posameznik z aktivnim zadovoljevanjem svojih potreb in zanimanj ter sproščanjem notranjih potencialov tudi osebno razvija.

6. Predlogi

- Spoštljiv in enakovreden odnos do priseljenih otrok (da je v središču glas otroka, vzpostavitev dialoga in sodelovanja, odpoved dvoma v otroka, vzpostavitev socialne mreže...).
- Ničelna toleranca do izražanja nestrpnosti do priseljenih otrok v šolah.
- Več možnosti učenja slovenskega jezika za priseljene otroke – organizirani tečaji, dodatne dopolnilne ure, dodatne ure druženja in posredno učenja jezika.
- Ozaveščanje priseljenih otrok o tem, kam se lahko obrnejo po pomoč (učno, psihološko ...).
- Organiziran čas in prostor med prazniki in konci tedna, kamor se lahko otroci zatečejo.
- Več možnosti pri izkazovanju znanja v šolah za priseljene otroke (namenjenega več časa pri pisanju testa, napovedano spraševanje, navedba snovi, na kateri bo poudarek, daljši čas za ustne odgovore).

7. Uporabljena literatura

Bon, J., Destigmatizacija duševnih motenj. Pridobljeno 25.1.2024 s http://www.nebojse.si/portal/index.php?option=com_content&task=view&id=229&Itemid=1

Bučar Ručman A. (2014), Migracije in kriminaliteta - Pogled čez meje stereotipov in predsodkov. Ljubljana, Založba ZRC SAZU

Goffman, E. (2008) Stigma: zapiski o upravljanju poškodovane identitete. Maribor, Založba Aristej

Čačinovič Vogrinčič G. (2018) Učiteljev glas - Soustvarjanje varnega in spodbudnega učnega okolja: varovalni dejavniki in spoštovanje otroštva, Zavod Republike Slovenije

Čačinovič Vogrinčič G. (2008) Soustvarjanje v šoli: učenje kot pogovor, Ljubljana, Zavod RS za šolstvo

Dekleva B., Razpotnik Š. (2002) Čefurji so bili rojeni tu Življenje mladih priseljenjcev druge generacije v Ljubljani. Ljubljana, Pedagoška fakulteta v Ljubljani

Dominelli L. (1995) Antirasistične perspektive v evropskem socialnem delu. Socialno delo 34, 3: 181-189

Dragoš S., Leskošek V., Petrovič Erlah P., Škerjanc J., Urh Š., Žnidarec Demšar S. (2008) Katalog socialnega dela: krepitev moči, Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani

Flaker V., Mali J., Rafaelič A., Ratajc S. v sodelovanju s Balantič K. in Udovič N. (2013) Osebno načrtovanje in izvajanje storitev. Fakulteta za socialno delo, Univerza v Ljubljani

Grah J. (2014) Vodilna tema: Učenci s posebnimi potrebami; Soustvarjanje spodbudnega učnega okolja za učence z učnimi težavami. Ljubljana, Zavod RS za šolstvo

Kavkler, M., Magajna, L. (2008) Učne težave kot posebne vzgojno-izobraževalne potrebe – opredelitev, razsežnost in podskupine učnih težav. V: Nagode, A. (ured.), Učne težave v osnovni šoli: problemi, perspektive, priporočila. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Klinar P. (1985) Mednarodne migracije v kriznih razmerah. Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani, Založba obzorja

Klinar P. (1976) Mednarodne migracije. Maribor Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo univerze v Ljubljani, Založba obzorja

Kralj A. (2008) Nepovabljeni - globalizacija, nacionalizem in migracije. Koper, Založba Annales

Krašovec P. (2004) Čprav to še ni dokazano «:značilna diskurzivna gesta sodobnega institucionalnega rasizma, Fakulteta za družbene vede, Slovensko sociološko društvo, letnik 20, številka 46/47

Kreft Toman I. (2019) Uvajanje sprememb pri podpori mladim s čustvenimi in vedenjskimi težavami, Ljubljana: Mladinski dom Jarše

Lamovec, T. (2006) Ko rešitev postane problem in zdravilo postane strup: nove oblike skrbi za osebe v duševni krizi. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Lužar T. (2010) Upravljanje migracij, Socialna pedagogika, vol 14, št 2, str. 131-152

Magajna, L., Kavkler, M., Čačinovič Vogrinčič, G., Pečjak, S., Bregar Golobič, K. (2008) Učne težave v osnovni šoli: koncept dela, Ljubljana: Zavod RS za šolstvo

Magajna, L., Kavkler, M., Košir, J. (2011) Učenci z učnimi težavami; Izbrane teme, Ljubljana, Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani

Magajna, L., Pečjak, S., Peklaj, C., Čačinovič Vogrinčič, G, Bregar Golobič, K., Kavkler, M., Tancig, S. (2008) Učne težave v osnovni šoli: problemi, perspektive, priporočila, Ljubljana: Zavod RS za šolstvo

Magajna, L, Kavkler, M., Čačinovič Vogrinčič, G., Pečjak, S., Bregar Golobič, K. (2008) Koncept dela: program osnovnošolskega izobraževanja; Učne težave v osnovni šoli, Ljubljana: Zavod RS za šolstvo

Matko Š., Pajk M. (2005) Integracija beguncev v slovesno družbo. Diplomsko del. Ljubljana: FSD

Matković D., (2021) Zakaj ne pišem, Ljubljana, Cankarjeva založba - Založništvo, d.o.o.

Milošević Arnold. V., Postrak. M., (2003) Uvod v socialno delo. Ljubljana: Študentska založba

Mešl N., Kodele T. (2011) Socialno delo 50 - Soustvarjanje podpore in pomoči učencem z učnimi težavami v izvirnem delovnem projektu pomoči, Zavod RS za šolstvo

Nagode, A. (2007) Koncept dela program osnovnošolskega izobraževanja Učne težave v osnovni šoli. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Nastran Ule, M. (1999) Predsodki in diskriminacije: izbrane socialno- psihološke študije. Ljubljana, Znanstveno in publicistično središče

Nastran Ule, M. (2004) Socialna psihologija. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Postrak M. (2022) Uvod v socialno delo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani

Šugman Bohinc, I. (2011) Učenci z učnimi težavami izvirni delovni projekt pomoči. Ljubljana, Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani

Ule M., (2005) Predsodki kot mikroideologije vsakdanjega sveta V: Leskošek Vesna (ured.), Mi in oni. Nestrpnost na slovenskem. Ljubljana: Mirovni institut

Vojnović G., (2008) Čefurji raus, Ljubljana: Študentska založba Baletina

Zaviršek D., (2005) Tleči rasizem zahodnih demokracij, Fakulteta za socialno delo, letnik 44, številka 4/5: 251-257

Zaviršek D., (1996) Vsakdanjost rasizmov: Časopis za kritiko znanosti, številka 14 179

Zorn J., (2003) Antirasistična perspektiva v socialnem delu, Kako prepoznati rasizem v vsakdanjem življenju in kulturna kompetentnost služb,, Socialno delo, letnik 42, številka 4/5; 303-310

8. Priloge

8.1. Priloga A: Vprašalnik

Okvirna vprašanja

1. Zakaj si začel/la obiskovati Cono Fužine?
2. Kje si izvedel/a za Cono Fužine?
3. Ali so v šoli vedeli, da si obiskoval/a Cono? Ali si občutil/a kaj stigme, ker si bil/a uporabnik/ca Cone?
4. Na kakšen način ti je Cona najbolj pomagala?
5. Kaj ti je v Coni Fužine bilo najbolj všeč?
6. Kako si se počutil/a v Coni?
7. Kako so se ti zdeli zaposleni, si jim zaupal/a?
8. Kaj bi lahko povedal/a o pravilih v Coni, so se ti zdela sprejemljiva?
9. Si se udeležil/a kakšnega njihovega projekta?
10. Se ti zdi, da ti njihovi projekti lahko koristijo v prihodnosti?
11. Se ti zdi, da bi bil danes drugačen/na, če ne bi obiskoval/a Cono Fužine?
12. Ko je bila Cona zaprta (vikendi, prazniki) kaj si takrat počel/a, oz. kje si bil/a?
13. Si si pridobil/a kakšne prijatelje iz Cone?

8.2. Priloga B: Intervjuji

Intervju A

Nekdanji uporabnik Cone Fužine, star 20 let, njegova družina prihaja iz Bosne in Hercegovine, Cono začel obiskovati pri 12 letih, obiskoval jo je 8 let.

1. Zakaj si začel obiskovati Cono?

V bistvu, jst za Cono sploh nisem vedel, oziroma v mojem primeru je šola predlagala Cono zame, da bi bilo dober, če bi začel obiskovat Cono, zaradi učne pomoči.

2. Kje si izvedel za Cono Fužine?

V bistvu sem že pred tem vedel, ker je moja sestra tudi starejša obiskovala Cono Fužine, ampak ona pa ni zaradi učnih težav, ampak bolj zaradi učenja slovenskega jezika.

3. Ali so v šoli vedeli, da si obiskoval Cono. Ali si občutil kaj stigme, ker si bil uporabnik Cone?

Ja sošolci so vedeli in tud prijatelji, nikoli nisem občutil stigme. Sem pa opazil, da so bile določene težave pri razumevanju, kaj Cona sploh je, večkrat je to bilo, da, recimo primer Cona Fužine je za take bolj nesposobne, za tiste ki neznajo dost dobro razmišljati, k imajo določene težave v razvoju itd, večkrat sem to opazil, se pravi, da je neko narobno dojemanje ostalih Cone, pol sem pa rekel, dej pejd z mano, tam imajo določene zadeve biljard, ročni fuzbal, sej boš videl, skratka sam pejd z mano. Ne boš umrl, skratka, dobr ti bo. In pol se je ta zgodba čist spremenila, k imaš, kako bi to rekel eno pričo, da to ni tako, ki si je dejansko nekdo v glavi predstavljal.

4. Na kakšen način ti je Cona najbolj pomagala?

Na način vbistvu šolanja, glede vsega povzanega z mojim šolanjem.

5. Kaj ti je v Coni Fužine bilo najbolj všeč?

Ta vbistvu kako bi rekel sproščenost, odnos, določene zadeve, ne vem, če si kej narobe naredil, oziroma če si po domače povedan kej zajebal, so te oni poklical na razgovor in to je dejansko ne tako, da bi se kdo drl nate, ampak enostavno z normalnim pogovorom z razumnim, zdravim pogovorom, se prav ti on da vedet, da si ti naredil napako in pol sam to sprejemeš, ker ni bilo nobene ovire v tem, ker če bi ti nekdo drug rekel, ej nehi to delat, bi odreagirjal nazaj negativno, seveda, ker med socialnimi delavci in zapolsenimi tlele ni bilo teh težav.

6. Kako si se počutil v Coni?

Super, 100% vedno, tudi če se je kdaj zgodilo, da nisem dobre volje, razpoložen, ali pa zaradi enke v šoli, ali pa sem se skregal s punco, nikoli ni bil razlog tega slabega počutja zaradi nečesa prisotega v Coni Fužine.

7. Kako so se ti zdeli zaposleni v Coni Fužine, si jim zaupal?

Odkvisno, odkvisno od težave kakšne sem imel in od velikosti oziroma same resnosti te težave, če sem imel težave s šolo, tu ni bilo problema, ne vem to je bila druga stvar, kar sem povedal, prva, da sem pozdravil, druga pa ej imam težave s tem pa tem, kar se tiče šole. Kakšne bolj resne, ki so tok resne, sem vedel, da mi oni ne morejo dati konkretno odgovor na to mojo težavo, je pač nisem povedal in sem jo rešil sam. Ker generalno take moje probleme sam rešujem.

8. Kaj bi lahko povedal o pravilih v Coni, so se ti zdela sprejemljiva?

Cona je imela taka čist kratka in jasna pravila, skoz racionalno razumna, razumel si jih brez kakršnihkoli težav in dejansko si vedel, dejansko, vsa pravila k jih ima v naših prosotorih, se pravi v Coni Fužine, so nič drugega kakor pač dobra oziroma odlična pravila za nas uporabnike.

Moje obnašanje ni bilo nasprotno teh pravil, sem se pa v določenih momentih tako obnašal, a ne, pol si bil pa opozorjen, oz. si sam dojel, da to ni prav in si se potem postopoma popravljaj, oz te je to začel dušit.

9. Si se udeležil kakšnega njihovega projekta?

Ja seveda, večinoma, da rečem projektov v osmih letih sem bil udeležen od potapljanja do ne vem raznih učenj športa jahanje, plavanje, nogomet, večinoma teh projektov sem bil udeležen. Na to vrstne hobije, nikoli v življenju ne bi pomislil, da bi jih jst sploh lahko oziroma, da se mi bi zdel zanimivi.

10. Se ti zdi, da ti njihovi projekti lahko koristijo v prihodnosti?

Ja seveda, vsako znanje je doprinos, če se znaš potapljat al pa smučat. Smučat v Sloveniji zna velik ljud, potaplajt pa ni vsak za to.

11. Se ti zdi, da bi bil ti danes drugačen, če ne bi obiskoval Cone Fužine?

Seveda da bi.

V kakšnem smislu?

Če sem čist iskren si sploh ne smem predstavljat. Sej pravim, si sploh ne želim predstavljat, si tega ne želim, po drugi strani pa ne vem kaj bi se zgodil z mano, ne vem. Same Fužine so bile v tistem času dosti drugačne, ljudje ki so živeli na Fužinah so se ukvarjal z vsem, vsi so bili drugačni, ti si bil pa otrok, ki si bil po cel dan, kako da temu rečem, na ulici, a ne, medtem istim folkom se prav, že

takrat sem bil, ne dost, problemtičen. Ja iskreno ne vem. Se pa zavedam, oz. 100% vem, da je Cona naredila velike spremembe, kar se tiče mojega odraščanja, da rečem moje življenjske poti, kaj je dobro kaj je slabo, usmerjanja in vsega.

Bi lahko padel v drogo?

Ne v drogo glih ne, maš pa to silo v sebi, da si neki boljši, neki več. Čisto drugo predstavo življenja imaš v glavi, sploh nimaš oči, da bi videl drug način življenja, neki boljši, bolj miren.

Je pa bilo takrat tudi velik kriminala, reketiranja, če veste kaj to pomeni. Reketiranje je fizični rop, vidiš nekoga na ulici in ga oropaš. Jst tega nisem delal, sem pa vedel za to, jst sem se družil s starejšo družbo in ne moreš, da ne slišiš.

12. Ko je bila Cona zaprta (vikendi prazniki), kaj si takrat počel, oz kje si bil?

Kakor sem prej omenil je meni Cona Fužine ogromno pomenila pri šolanju, se prav sem tako nekak doživljal od ponedeljka do petka ,jst hodim v Cono, najprej se imam dobro, ne vem igram fuzbal, potem se grem pa učit, a ne, to je dobro zame, za moje šolanje. Ko pa pride čas, ko Cona ne dela, pa sem to doživljal tako, kot da ima nekaj časa zase. Ok jst sem igral igrce tudi po Coni, ko sem šel domov.

13. Si si pridobil kakšne prijatelje iz Cone?

Zdaj, prijatelje glih ne, Zdaj da sem jst nekoga spoznal v Coni Fužine in da tudi po Coni jst hodim z njimi ven, ne, znancev iz Cone Fužine poznam dost in jih imam veliko, seveda sem z njimi v dobrih odnosih.

Primer B

Nekdanji uporabnik star 19 let, družina prihaja iz Makedonije, zaključil 2 letno poklicno šolo. V delovnem razmerju. Cono začel obiskovati pri 11 letih, obiskoval jo je 7 let.

1. Zakaj si začel obiskovati Cono?

Zaradi jezika, ker sem tujec iz Makedonije.

2. Kje si izvedel za Cono Fužine?

V OŠ so mi rekli, učiteljca, da imajo to Cono, da lahko grem tam, hitreje se naučiš, a veš k imajo, te igre in pol hitreje sem skontal in rabil ene tri tedne, da se naučim. Hiter sem se res naučil.

3. Ali so v šoli vedeli, da si obiskoval Cono? Ali si občutil kaj stigme, ker si bil uporabnik Cone?

Ja sošolci pol so zvedeli, niso pa vedeli kaj je Cona, bil sem tle tri dni in takoj prišel v Cono. Tukaj sem najdel prijatelje in potem sem vsem rekel v šoli, da hodim tam in da je tam zabavno in da se lahko učiš in vse to. Nisem bil stigmatiziran, niso na to sploh gledal. Vseeno jim je bilo kam hodim.

4. Na kakšen način ti je Cona najbolj pomagala?

Pri učenju, mislim zaradi tega sem jaz naredil šolo, tukaj sem se učil res. Vsak dan, ko sem prišel iz šole, sem se sem prišel učiti, domače naloge naredil in pol doma. So mi ful pomagal. Končal sem OŠ in potem še dve leti avtomehanik.

Cona mi je ponudila vse, veliko za šolo, tudi ko sem imel probleme doma, mogoče sem kaj povedal, da mi razložijo kako pa kaj ne smem.

5. Kaj ti je v Coni Fužine bilo najbolj všeč?

Ročni nogomet, jaz sem bil najboljši v tem in navaden nogomet, ko smo hodil ob torkih.

6. Kako si se počutil v Coni?

Veselo, malo se zabavat, mislim do štirih smo se zabaval, pol do petih smo se rabili učiti.

7. Kako so se ti zdeli zaposleni tukaj? Si jim zaupal?

Zelo dobro, vsi so bili tako prijazni do mene, saj jazt sem isto bil do njih ful. Če sem rabil kej sem prišel tuki gor.

Socialna delavka je bila stroga, ja bilo mi je ok, ker se nekaj naučiš pol, da na primer tega ne smeč več delat.

Lahko sem jim zaupal,vse. Pol smo imeli lahko tudi sestanek s starši, pa to da se malo razgovorimo pa to,. Jst sem imel v šoli tudi malo slabe ocene in zaradi tega pol doma je bila matka jezna, pa to, pa mi je govorila. Jaz sem imel neki stres in pol sem prišel sem in povedal socialni delavki in pol smo imeli sestanek, da se tuki učim in da bom naredil in pol sem res naredil.

8. Kaj bi lahko povedal o pravilih v Coni, so se ti zdela sprejemljiva?

Mislim vsaka stvar ima eno mejo in pač sem isto kot sem prej rekel, lahko si se igral. Samo po svoje vse nisi mogel npr., če je en igral nogomet, jaz da grem tam, daj meni, ne vem, rabiš počakat, da oni odigrajo, pol mi, vrsta, veš. Tako nisi mogel, da greš kar tam, ja zdaj bom jaz igral, to rabiš vse čakati.

Nikoli nisem odgovorjal socialnim delavkam. Pravila mi niso šla na živce, saj zato sem hodil tja, da se naučim neki, ker če jst ne bi bil atm, bi bil drugačen.

Če je bilo kdaj tako, da se derem na nekoga, pa da se on, takoj sestanek vsi, ne samo midva.

V Coni nisi smel delat po svoje, če že obiskuješ, rabiš tudi njih malo poslušat in povedat svoje mnenje, kako bi ti rad.

Tudi, če si bil najjači na Fužinah, si mogel v Coni poslušat.

Potem sem se od socialne delavke naučil tudi do staršev, da ne smeš odgovarjat staršem, čim se je matka zadržala, potem je tako kot je ona rekla., pol imam narobe na primer.

9. Si se udeležil kakšnega njihovega projekta?

Ja sem, bilo je ful dobro, ko smo šli na tabor, bili smo na Sončkovi kmetiji, mislim da je bilo to en teden ali pet dni. Meni je bilo to najboljše, ko smo šli vsi, tam je bil bazen, bilo je poletje, smo zjutraj jedli, pol smo šli na bazen, malo hodit in igrali smo kakšno igrico, to mi je bilo ful zanimivo. V Coni sem se naučil jahat, potapljal sem se, smučat.

10. Se ti zdi, da ti njihovi projekti lahko koristijo v prihodnosti?

Smučat mi je bilo isto dobro.

11. Se ti zdi, da bi bil danes drugačen, če ne bi obiskoval Cono Fužine?

Mislil ne bi znal smučat, jahat, ne bi to nikol probal. Imel bi drugačno obnašanje, bil bi neprijazen. V šoli je bilo res katastrofa, niso vedeli kaj je meja. Pa so kar odgovarjali učiteljem pa to, jaz sem se v Coni naučil, da ne smem odgovorjati na primer.

Če ne bi bilo Cone, bi mogoče zapadel v droge?

Mogoče bi, mogoče ne bi. Vse droge sem že videl, ampak to je meni vse brezveze.

Pretepal?

Sem se tepel, ampak nisem se veliko. Nisem nagajal, sem takrat, ko se mi drugi nagajal.

Zdej gledam drugače. Ko sem bil še mlajši, sem, videl kaj delajo drugi, vau lej kaj on dela. Mi je bilo zanimivo. Potem se od tega učiš,

V Coni tega nisem smel delati, ker so te oni tako naučil.

12. Ko je bila Cona zaprta (vikendi, prazniki) kaj si takrat počel, oz. kje si bil?

Igral nagomet, tukaj na igrišču. Mislim, malo sem se rabil spočit, da sem bil malo doma, da nisem skoz nekam. Bilo je malo počitka. Pri 15,16 letih sem imel slabo družbo, sam to kar so oni delal, jaz nikoli nisem delal. Če je bilo kaj slabega, sem jaz šel domov.

13. Si si pridobil kakšne prijatelje iz Cone?

Ful, še zdaj gremo na pijačo.

Primer C

Nekdanji uporabnik, star 32 let, njegova družina prihaja iz Bosne in Hercegovine. Končal srednjo šolo. Cono začel obiskovati pri 12 letih, obiskoval jo je 6 let.

1. Zakaj si začel obiskovati Cono?

Če se prav spomin, je bila predstavitev en dan, oz. en dan smo si šli takrat pogledat Cono in ja mi je bilo všeč in sem začel hodit.

Kdo pa je predlagal ogled?

Če se ne motim, je takrat bila socialna delavka iz Cone veliko na vezi z našo šolo. Zdaj ne vem ali nas je učiteljica ali pa psihologinja peljala v Cono. Dva razreda smo bili A in B in oba smo šli pogledat in tistemu, ki je bilo všeč, je začel hodit. Meni je bila všeč energija, pa prostor pa benefite sem takrat videl, a ne, tako da mi je bilo ok.

2. Kje si izvedel za Cono Fužine?

V šoli. Oprosti k motim, v 15. je bila igralnica za mlajše in že od tam smo se malo pobondal s socialnimi delavci Cone.

3. Ali so v šoli vedeli, da si obiskoval Cono? Ali si občutil kaj stigme, ker si bil uporabnik Cone?

Sej večinoma so bili prijatelji, sošolci oz. iz paralelke. Nisem občutil nobene stigme. To se ni omenjal, je bilo kar normaliziran.

4. Na kakšen način ti je Cona najbolj pomagala?

Na marsikateri način. Tako bom rekel kot za šolo, za neko življenjsko učenje glede vsega. Recimo zaradi njih sem se začel ukvarjati s športom, sploh z ekstremnimi športi. Potapljanje, če ne bi bilo Cone, se ne bi nikoli začel potapljati, smučat ne bi znal še dandanes. V bistvu tudi enih organizacijskih veščin, smo zraven vedno pomagali pri raznoraznih, včasih je bila fešta na Fužinah in take zadeve, pri nakladanju, razkladanju. Psihično ogromna podpora, se pravi če je bila kakršnakoli težava sem vedel kam in na koga se obrnit. Z vseh pogledov vbistvu. Kot neki vzgojni dodatni center, kot dodatna vzgoja, neki kar te zdaj, bom malo po domače povedal, v čefurskih fužinskih družinah ne naučijo, se lahko priučiš v Coni. Recimo v določenih primerih se pri nas s starši nisi mogel pogovorjat, se pravi tako bo kot jaz rečem, ni dialoga. Medtem ko tukaj si imel tudi nekoga, ki te posluša, na drugi strani pa mogoče kaj predlaga, pa take zadeve. Posledično sem se tudi priučil, da moraš poslušati sogovornika, da ni vedno samo z ene strani.

5. Kaj ti je v Coni Fužine bilo najbolj všeč?

Vse. Izpostavil bi raznorazne tabore, ki so bili tako rekoč zastonj, za nas za uporabnike, kjer si spoznal ogromno novih ljudi, ogromno novega si se naučil, na tabore smo hodil smučat, na tabore smo hodil tauhat. Tabori so mi bili najbolj, pa tudi nekega reda so nas naučili, tako da ko si najprej prišel v Cono, si najprej zaključil domačo nalogo, potem si šel lahko igrat ročni nogomet ali pa biljard.

Vedno si imel nekoga, ki ti je lahko pomagal pri šoli. Nismo imel pa tudi vsi nekoga doma, ki bi nam lahko pomagal pri temu, v Coni si imel pa vedno nekoga.

6. Kako si se počutil v Coni?

Odlično, vedno, tudi ko ni bilo po moje. Bil je red. Vedeli smo, da nam hočejo v Coni dobro, tako da tudi, če so bili bolj strogi, si poslušal kaj so povedali. In ko je bilo narejeno, je bilo veliko lažje.

7. Kako so se ti zdeli zaposleni, si jim zaupal?

Vsi so bili vrhunski. Lahko sem jim zaupal, vse tudi kakšno osebno stvar. Tudi vedel si, če poveš kaj osebnega, bo to ostalo med socialnim delavcem in uporabnikom. Recimo, jaz sem v 9 razredu začel kadit, socialna delavka v Coni je prva vedela, da kadim, moja mami do 18. leta ni vedela, da kadim. Vsi smo vedeli, da to ni dobro, smo se pogovorili, da to ni dobro, ampak kaj češ. Če pa je bila šolska zadeva, so mi pa svetovali kako izboljšati, kaj izboljšati, pa kako to lahko naredim. Bil sem neštetokrat udeležen pomoči pri matematiki, angleščini recimo.

Še dandanes, če imam težavo pridem najprej sem in jo povem, ne domov.

8. Kaj bi lahko povedal o pravilih v Coni, so se ti zdela sprejemljiva?

Glih prav, spomnim se samo glede glasnosti muzike, včasih smo imeli v Coni radio in en CD in ta CD se je konstantno vrtel, en in isti CD nonstop in glasnost muzike je morala biti tok in tok in ne več, tudi mi se nismo smeli dreti, ker je potem tazgornji sosed prišel težit. Pravila so bila osnovna. Če se teh pravil ne držiš, potem bi bil kaos. Bila so glih prav postavljena.

Prvo pravilo je bil pozdrav, tudi to je nekaj čist normalnega, če vstopiš v prostor, kjer so ljudje, najprej pozdraviš. Spet dodatna vzgoja, pozdravi vse, ki so v prostoru. Tisti ki niso redno hodili v Cono, niso poznali teh pravil, če pa redno hodiš, je pa potem to nek ritual. Recimo najprej domača naloga, potem zabava in ja mi ni bilo težko tega sprejeti, ker imamo povsod neka pravila, doma, v šoli, v prometu, v poslu, katerih se moramo držati. Naučil smo se nekega reda in discipline.

9. Si se udeležil kakšnega njihovega projekta?

Vseh projektov sem se udeležil, nobenega nisem spustil.

Zbirali smo sončke, moral si upoštevati vsa pravila, moral si sodelovati na delavnicah, kjer smo ustvarjali. Imel sem vse sončke.

10. Se ti zdi, da ti njihovi projekti lahko koristijo v prihodnosti?

Seveda. Ogromno stvari se naučiš, katere mogoče v tistem trenutku kot otrok ne veš, da se jih učiš, pa kasneje dojameš da ti je to prav prišlo. Kot sem že rekel nek osnovni bonton, komunikacijske veščine, ker tam nas je bilo več in vsak je bil drugačen, si se mogel drugače pogovarjat, nisi se mogel z vsakim na ti pogovarjati, so bili starejši, mi smo bili mlajši. Ni bilo ločeno tako kot je zdaj. Ker smo se družili s starejšimi, smo imeli neko spoštovanje do starejših. Neke osnovne. Potem pa kolikor si pameten, če si pameten boš na temu gradil naprej, če pa nisi boš pa vse zavrgel. Kar se je zgodilo večim. Ja nekateri so zalutal in so šli po poti, po kateri jim ne bi bilo treba it. Ja, če si jim v Coni zaupal in svoje težave razčistil najprej samo s seboj pa potem z ostalimi si se pač lahko nadgrajeval.

Cona ni obvezna in tisti, ki smo nekaj želeli narediti oz. smo videli pozitivne stvari, si se lahko nadgrajeval. In ja nekaterim so šla pravilaa na živce. In tisti, ki niso bili dosledni in niso redno hodili, ki niso videli nekega pozitivnega učinka, valda so pol zalutal.

11. Se ti zdi, da bi bil danes drugačen, če ne bi obiskoval Cono Fužine?

Sigurno bi bil, 100%. Najbrž šola kot prvo na vem, če bi jo izdelal, no verjetno bi, ker sem vztrajen, ampak na težji način. Pa verjetno bi šel na neko lažjo šolo, ne pa to katero sem si želel in tudi naredil. Sigurno se ne bi ukvarjal s športi, s katerimi se zdaj ukvarjam. No v šoli naravi bi se srečal, sam če so ti doma lahko to plačali. Sigurno se ne bi nikoli srečal s potapljanjem, v to sem siguren. Sem zelo hvaležen., ker je to zdej moj hobi. In tudi psihično ne bi bil toliko dozorel, kakor sem zdaj.

Pa droga?

Bog si ga vedi, kje bi pristal. Jaz bi vsakemu priporočal Cono.

Moj sošolec, ker ni hodil redno in ni jemal resno Cono, je danes v zaporu. Jaz verjamem, da če bi redno hodil, ne bi bil danes tam. Imam pa prijatelje, ki niso hodili v Cono pa so danes tudi ok, ampak so imli v družinah verjetno drugače pošlihtan kakor drugi.

12. Ko je bila Cona zaprta (vikendi, prazniki) kaj si takrat počel, oz. kje si bil?

Vzunaj, pred blokom, na igrišču. Cono sem pogrešal včasih. Včasih smo se skrival, igral, kdaj pa ne veš kaj bi delal, tvojega sošolca mami ne spusti ven, ker ni bil priden, če si šel pa v Cono, si pa vedel, da tam bo nekdo. Da greš pa sam ven pri 10, 15 letih je pa tudi malo neumno, kaj se bom šetal. Še zdej ne grem sam na sprehod. Poleti, ko so bili vsi na morju, takrat si pogrešal. Včasih je bilo pa tudi tako, da se bom malo oddahnil, pa bomo zdej malo posvoje, pa se bomo malo več drli, preklinjal, si imel čas zase.

13. Si si pridobil kakšne prijatelje iz Cone?

Ja ogromno. Trenuto nismo na vezi, ker smo ali poročeni, ali smo šli na svojo žiljenjsko pot, ampak valda, če se srečaš z nekom, ki je bil iz Cone si ga valda vesel, ga pozdraviš.

Primer D

Nekdanji uporabnik, star 43 let, študira psihologijo. Cono je začel obiskovati pri 16 letih, obiskoval jo je 5 let.

1. Zakaj si začel obiskovati Cono?

Zaradi dejavnosti in aktivnosti, ki so se tle dogajale, nam je potem priraslo k srcu. Ni me nihče napotil, da bi recimo imel neke težave, učne, ali pa glede reda. Iz ulice sem šel v Cono.

2. Kje si izvedel za Cono Fužine?

Mi smo se družili pred blokom, mislim, da je eden od naših prijateljev hodil v Cono in nas je enkrat povabil in smo šli pogledat, nam je bilo všeč in potem smo začeli obiti uporabniki. Ne samo jaz, ampk tudi moja družba.

3. Ali so v šoli vedeli, da si obiskoval Cono? Ali si občutil kaj stigme, ker si bil uporabnik Cone?

Ne vbistvu ne.. Ja prijatelji pa so vedel, ker s katerimi sem se družil, smo se družili v Coni Celotna družba iz bloka smo se umaknili v Cono. Ni bilo stigme. Fantje iz ulice smo se dobival tam in to je bilo to.

4. Na kakšen način ti je Cona najbolj pomagala?

Jaz bi rekel pri socializaciji, se pravi, jaz itak pač nisem rojen v Sloveniji, rodil sem se v Bosni in sem vedno čutil ta nek odpor drugih do mene, bil sem na ić, tudi potem, ko sem iskal službe pri 18, sem vedno imel ta feeling kao nek priseljenec. V coni pa tega sploh nisem čutil in potem z ljudmi s katerim sem bil, sem se počutil sprejetega. Potem sem tudi nase začel gledati bolj samozavestno.

5. Kaj ti je v Coni Fužine bilo najbolj všeč?

Jaz bi rekel ljudje, ki smo se tam dobival. Družba. Se pravi vedno smo kaj počeli, nismo zgubljali časa pred blokom, družili smo se, zabavali smo se. Ja in nikoli nisi bil sam, vedno je bila neka družba. Veliko je bilo taborov, bazeni, nogomet.

6. Kako si se počutil v Coni?

Super. Vedno. Spoznavanje novih prijateljev, vedno je nekdo nov prišel, recimo.

Kaj pa ko si bil ti slabe volje, si šel v Cono?

Vedno sem bil v Coni v dobrem in slabem, dobra volja, slaba volja, jaz sem bil tam. Če si bil slabe volje, so bili tam, par ljudi s katerimi si se lahko pogovarjal, da si malo predelal neke situacije, ki so se ti zgodile.

7. Kako so se ti zdeli zaposleni, si jim zaupal?

Super, glih to te pogovori, ki si jih lahko imel z njimi, potem različni so bili in od vsakega si nekaj dobil. Takrat tega nisem tako doživljal, danes pa vidim, da so nam res veliko dali. Pomagali so mi s pogovorom, osvetliti situacijo., k ti mogoče nisi gledal na neko stvar tako, pa so ti potem malo odprli neke perspektive, vedno sem imel feeling, da se lahko pogovorim o bilo čem.

8. Kaj bi lahko povedal o pravilih v Coni, so se ti zdela sprejemljiva?

O pravilih v Coni, zdej jaz nisem bil toliko preblomatičen, da bi kršil ta pravila. Bila so neka pravila, ampak jaz jih nisem tako občutil, zato ker niskoli nisem preizkušal teh mej. Vem, da je bilo takrat par fantov, ki so se drogirali, ampak pravilo v Coni je bilo, da se tukaj ne smeš drogirat in to se je spoštovalo.

Sem imel že od doma neko strukturo pravil in tega res nisem občutil kot pravila. Se sploh ne spomin, da bi vedel za kakašna pravila, v tem smislu.

9. Si se udeležil kakšnega njihovega projekta?

Kar se tiče taborov, sem bi uporabnik, najbolj se spomnim, ko smo šli v Kranjsko Goro. Tja so prišli tako kot mi iz Nemčije in tam je bilo veliko nacij in ja bili so obritoglavci in mi Bosanci in smo mislili, da to ne bo ok, ampak na koncu smo se ful zaštekali.

Pa tudi kino, bazeni, muzeji. Se je tudi kuhal in poslikali smo steno z grafiti.

10. Se ti zdi, da ti njihovi projekti lahko koristijo v prihodnosti?

Cona mi je to dala, delo z ljudmi. Jaz zdaj študiram psihologijo in Cona mi je pripomogla, da sem se najdel kot primeren za delo z ljudmi.

11. Se ti zdi, da bi bil danes drugačen, če ne bi obiskoval Cono Fužine?

Mislim, da bi. Ja ta družba s katero sem se družil, jih je veliko po zaporih končal, veliko jih tudi ni živih, kakšni overdozi. Jaz to gledam kot neko črno obdobje, mi smo visel samo na Fužinah, mi sploh nismo vedeli za drug svet. V glavo smo si vtepel, da je to geto. Zdel se nam je, da nas tudi drugi ne sprejemajo, ker smo pač priseljenci in Cona me nekako odmaknila od tega iz tega črno-belega sveta, droge, nasilja, kriminala. Se mi zdi, da mi je dala neko barvo.

Bi lahko padel v drogo?

Ja to je bilo vedno na dosegu roke, veliko te družbe, veliko teh možnosti, to je bil del našega življenja. In če ne bi imel tle te socializacije, bi me pa lahko odpeljalo v kakšno drugo smer.

12. Ko je bila Cona zaprta (vikendi, prazniki) kaj si takrat počel, oz. kje si bil?

Verjetno pred blokom s to svojo družbo. Počeli nismo nič. Verjetno raznorazne gluposti.

13. Si si pridobil kakšne prijatelje iz Cone?

Ja normalno, da sem. Mislim, da je par jih še vedno, ki se slišimo na dnevni bazi. Ja jaz zdaj tukaj opravljam prakso in ja počutim se dobr v vlogi praktikanta, predvsem občutim, ko nekdo rabi to socializacijo, tako kot sem jo jaz.

Primer E

Nekdanji uporabnik Cone Fužine, star 23 let, njegova družina prihaja iz Bolgarije. Trenutno nezaposlen, že 2 leti. Cono začel obiskovati pri 10 letih, obiskoval jo je 8 let.

1. Zakaj si začel obiskovati Cono?

Jaz nisem niti hotel, ampak me je oči na silo odpeljal, ja ja takrat sem bil še mali. Minilo 1,2,3 leti in na koncu sem se navadil, da ne bi delal problemov vzunaj, saj veste kako je zdaj vzunaj. Rekel je da bi bilo boljš zame, pa da bi se učil.

2. Kje si izvedel za Cono Fužine?

Oče me je na silo odpeljal.

3. Ali so v šoli vedeli, da si obiskoval Cono? Ali si občutil kaj stigme, ker si bil uporabnik Cone?

Seveda, saj so imeli kontakte s Cono, ko sem imel popravce, so socialne delavke hodile v šolo in so videli, kaj mi gre in kaj mi ne gre. Potem sem moral tuki pridet, se naučit, naloge naredit pa tako.

Nikoli nisem občutil stigme, še prijateljem sem priporočil Cono. Ja kolikor smo se družil se je videlo, da nam pomagajo, da nam dajo za jest, pit, gremo potovat, pa te tabore, nogomet smo imel. On je to videl in se odločil, da se prijavi in se je prijavil.

4. Na kakšen način ti je Cona najbolj pomagala?

Da povem po resnici, jaz sem se tuakj v Coni naučil slovenščino. Ja zelo je bilo težko, vsi so se v šoli zajebavali iz mene.

Pa glede učenja, da sem prišel do prvega letnika srednje šole.

5. Kaj ti je v Coni Fužine bilo najbolj všeč?

Veliko stvari, potovali smo, jedli smo. Najboljše, ja ne vem, da smo se družili tukaj, ker smo se veliko naučili in disciplina in svašta.

6. Kako si se počutil v Coni?

Kot doma. Navadil sem se njih, ni me bilo nič sram, pa tako. Vse sem jim govoril, res, probleme.

Če sem bil slabe volje, so mi isto pomagali. Recimo danes sem se stepel, pa so pomagali.

7. Kako so se ti zdeli zaposleni, si jim zaupal?

Hm, ocena 10, do zdej je bil samo eden tak, disciplina, ni si se smel z njim preveč hecat, ali nas je imel rad, še danes, ko se vidimo se pozdravimo.

Vedno sem jim zaupal, tudi osebno težavo in potem so mi dali idejo. Potem pa ostane na meni, kar bom jaz naredil.

8. Kaj bi lahko povedal o pravilih v Coni, so se ti zdela sprejemljiva?

Na začetku se mi niso zdela sprejemljiva, ker je bilo 8 ali 9 pravil. Vseh se ne spomin, a prvo pravilo je ko prideš vedno se pozdravi, drugo se spomnim med hrano se ne govori, da se ne smemo kregat, da ne smemo en drugemu grde besede govorit, pa užalit, ne spomnim se več. To žaljivost nismo preveč upošteval.

Na začetku je bilo čudno, ker nisi navajen, ja pa vzelo leto ali dve, da si se navadil na ta pravila. Potem ti je to prišlo v navik.

9. Si se udeležil kakšnega njihovega projekta?

Seveda sem se, večkrat. Carting, paintball, smučanje, v Mariboru Sonček – kmetija. Imeli smo tam bazen. Edino ni mi bilo všeč to spanje, ko smo mogli hitro it spat, ob 8-9 v krevet, ob 10.00 že spat. Zjutraj ob 8.00 si moral vstati na zajtrk. Šli smo na pico, pa šli smo v neko strašljivo hišo, pa hodiil smo.

Imeli smo plavanje v Atlantisu, na morje smo šli večkrat, imeli smo nogomet v Bežigradu trening vsak torek, to je bilo nujno.

V Coni sem se naučil plavat, smučat, nogomet.

10. Se ti zdi, da ti njihovi projekti lahko koristijo v prihodnosti?

Kultura, ta disciplina, Tukaj so nas naučil, da vedno moraš spoštovati nasprotnika, ne smeš biti žaljiv, ne smeš se kregat.

11. Se ti zdi, da bi bil danes drugačen, če ne bi obiskoval Cono Fužine?

Ja valda bi bil, pomoje bi pahal, krađu, svašta bi delal. V celi naši družbi, ki smo se družil, edino mi nismo pahal, ki smo hodil tukaj. Razen nas so vsi kolegi pahal.

Pa ja tuki si se vedno moral učiti, vedno, hočeš, nočeš, itak so oni imeli kontakte s šolo. Jaz brez njih ne bi prišel niti do srednje šole, jst sem njim hvaležen ful.

12. Ko je bila Cona zaprta (vikendi, prazniki) kaj si takrat počel, oz. kje si bil?

Nam je bilo dosadno, smo se s kolegi družil in po kavicah, po igriščih, po centru.

13. Si si pridobil kakšne prijatelje iz Cone?

Ja seveda, še zdaj smo dobri prijatelji. Zdej ne pridem več veik v Cono, ker igram igrice, sem odvisen, 10 ur dnevno na računalniku.

Primer F

Nekdanja uporabnica Cone Fužine, stara 22 let, družina je prišla iz Makedonije. Sedaj študira. Cono je začela obiskovati pri 13 letih, obiskovala jo je 4 leta.

1. Zakaj si začela obiskovati Cono?

Ko smo prišli v Slovenijo in sem hodila v šolo in potem so oni rekli, da so najdlji Cono za tiste, ki ne znamo slovensko in da nam lahko pri vsem pomagajo. Zaradi tega smo se vpisali tle, največ zaradi jezika.

2. Kje si izvedela za Cono Fužine?

V šoli. Profesorica me je vpisala, mi nismo vedeli.

3. Ali so v šoli vedeli, da si obiskovala Cono? Ali si občutila kaj stigme, ker si bila uporabnica Cone?

Sošolci so vedeli, da hodim v Cono. Prijateljice sem vse tukaj dobila v Coni. Nisem občutila stigme.

4. Na kakšen način ti je Cona najbolj pomagala?

Najbolj mi je pomagala, če sem bila v stiski, sem imela kakšne probleme, ali pa sem se hotela izpovedat. To je bilo ful dobro. Pa jezik. Učnih težav nisem imela, samo na začetku jezik. Ampak v šoli so nas dali eno leto nazaj in mi ni bilo treba odgovarjati za ocene, samo poslušala sem.

5. Kaj ti je v Coni Fužine bilo najbolj všeč?

Te skupni trenutki, in da smo hodili povsod, to je bilo najboljš. Povsod smo šli in za zimo in poletje, na morje, na Kope.

6. Kako si se počutila v Coni?

Ful dobro. Kadar sem bila žalostna, sem vedno sem prišla ali pa vesela. Nekako je bilo kot psihološka pomoč, ful dobro. Še dandanes jim lahko povem problem, ker se že ful časa poznamo, jaz sem že 10 let v Sloveniji, v Coni pa 5 let, poznamo se ful dobro.

7. Kako so se ti zdeli zaposleni, si jim zaupal/a?

Super so, še dandanes vem, če se kaj zgodi jaz jih lahko pokličem in se pogovorim ali pa pridem na obisk. Če smo imeli z družino težave, smo rešili problem, ali pa če sem imela sama, sem se z njimi pogovarjala in smo nekako rešili.

8. Kaj bi lahko povedala o pravilih v Coni, so se ti zdela sprejemljiva?

Bila so dobra pravila, da se ne tepeš, ne dreš, eni so imeli tako navado čez vrata notri in takoj se zadrli. Pravila so bila na vratih in smo jih brali in poslušali. Eno pravilo je bilo ne jamraj, ker kakšno stvar niso hoteli pospraviti.

Jaz sem umirjena oseba, nikoli nisem slabo naredila, da bi potem poslušala. Bolj je veljalo za mojega brata, ker je bil bolj tak.

9. Si se udeležila kakšnega njihovega projekta?

Sem ja, na začetku smo ful hodili. Večkrat smo šli na morje in sem tam praznovala svoj 14. rojstni dan, tega se ful spomnim. Jaz nisem imela ful frendic, tukaj sem vse dobila.

Šli smo na Kope in sem se naučila smučat, plavat mal znam, nisem se naučila, ker nisem hodila, vsako sredo smo imeli, mene je bilo ful strah.

10. Se ti zdi, da ti njihovi projekti lahko koristijo v prihodnosti?

Imela sem lepe trenutke, si jih bol ful časa zapomnila. Nekako vzgojena sem bila tukaj. Dajali so mi nasvete.

Najbolj je pri meni bilo čustveno.

11. Se ti zdi, da bi bila danes drugačna, če ne bi obiskovala Cono Fužine?

Pomojem ja, mislim da ne bi bila tako dobra oseba, prej sem bila tudi dobra, samo sem vedno nekoga rabila zraven, da mi da nasvete, ali pa da mi reče ne to delat, ker to ni dobro. In če bi bila jaz sama, ne bi bila takšna kot sem zdaj. Nekako sem naučila to, da odločam sama.

Bi lahko zapadla v droge, kriminal?

To ne, v depresijo pa ja.

12. Ko je bila Cona zaprta (vikendi, prazniki) kaj si takrat počela, oz. kje si bila?

Doma, ali pa smo šli v Makedonijo. V soboto in nedeljo sem se največ učila, ali pa brala kakšno knjigo, ali pa gledala film.

13. Si si pridobila kakšne prijatelje iz Cone?

Sem ja, ampak zdaj jih nimam več iz tukaj.

Primer G

Nekdanji uporabnik, star 20 let, naredil 6 razredov OŠ, v delovnem razmerju v gradbeništvu, družina prišla iz Bolgarije. Cono začel obiskovati pri 7 letih, uporabnik Cone je bil 10 let.

1. Zakaj si začel obiskovati Cono?

Pravzaprav zaradi staršev, ker so me oni vpisali, jaz ko sem prišel v Slovenijo nisem znal niti slovenskega jezika. Potem sem se vpisal sem v Fužine v šolo, pa so oni imeli raznorazne dejavnosti, pomoč pri učenju, kakšne tabore, kakšne aktivnosti in mi je bilo to všeč, in nove ljudi sem spoznaval.

2. Kje si izvedel za Cono Fužine?

Pomoje so starši izvedeli preko šole.

3. Ali so v šoli vedeli, da si obiskoval Cono? Ali si občutil kaj stigme, ker si bil uporabnik Cone?

V šoli so vedeli, in tudi prijatelji. Nisem bil stigmatiziran. Ne da bi vedel, ker imam tudi prijatelje iz Cone, pa iz Centra Most, ki je v bistvu ista skupnost.

4. Na kakšen način ti je Cona najbolj pomagala?

Pri slovenščini po moje najbolj, drugače pa tudi pri šoli in psihičnem zdravju. Jaz sem imel tudi tako družbo ki smo delal dosti problemov, potem pa ko sem znal kaj ušpičit , sem prišel sem in smo se pogovarjali. Pa dali so mi tudi iz druge perspektive pogled na svet, ne samo iz mojih oči.

5. Kaj ti je v Coni Fužine bilo najbolj všeč?

Povezava med nami, druženje, pogovor, vse skupaj, meni je bilo perfektno v Coni. Ko smo šli na kakšne dejavnosti, mi je bilo ful zabavno, potapljanje, na tabore, ko smo šli.

6. Kako si se počutil v Coni?

Po domače. Če se bil slabo volje sem šel v svoj kot, sem si dal muziko, pa sem bi malo v svojem svetu, potem pa sem prišel spet med njih.

7. Kako so se ti zdeli zaposleni, si jim zaupal?

Kdaj pa kdaj smo znali imeti kakšne konflikte, to zato ker smo mi mladi in ne znamo razmišljat, pa ušpičmo kaj in oni morajo narediti svoje, ker so socialni delavi in so zato tudi zaposleni.

Si jim zaupal?

Lahko sem jim zaupal, sem imel punco iz Dominikanske republike, pa sva bila skupaj pol leta, pa je ona imela malo problematično doma, je imela mami enega fanta, ki se je drogiral in pol en dan jo je stepel, sem jo pripeljal sem in je potem šla v krizni center.

8. Kaj bi lahko povedal o pravilih v Coni, so se ti zdela sprejemljiva?

Mogoče bi lahko pustili Red Bull pit. Ja vsa pravila so se mi zdela sprejemljiva. Ni mi bilo težko se navaditi na pravila.

Ja do štirih je zabava, potem pa je učenje in nima mi kaj it to na živce.

9. Si se udeležil kakšnega njihovega projekta?

Ja valda, na več taborov sem šel, pa na dejavnosti njihove, na potapljanje sem hodil vsak teden, nogomet, pa mene so tukaj naučili plavat. Vse mi je bilo super v Coni.

10. Se ti zdi, da ti njihovi projekti lahko koristijo v prihodnosti?

Meni je najbolj pomembna socializacija, da so oni mene socializiral, to mi bo zelo veliko pomagalo v življenju. Npr. kako se vklopiti v družbo, jaz nimam problemov se vklopiti v družbo, tudi če grem na našo obalo in ne poznam nobenega, grem malo ven in se začnem pogovarjati.

11. Se ti zdi, da bi bil danes drugačen, če ne bi obiskoval Cono Fužine?

Nikol se ne ve, bi ja, v slabšem smislu.

Jaz sem šel tudi čez neke stvari tudi ko sem bil v Coni, ampak hvala Bogu sem se rešil tudi teh stvari in izšel iz teh poti, ampak mislim, da če ne bi hodil v Cono bi še bolj padel v te stvari, droga, kriminal.

12. Ko je bila Cona zaprta (vikendi, prazniki) kaj si takrat počel, oz. kje si bil?

Dobil sem se prijatelji, raznorazne stvari, hodili smo po BTC-ju, po centru, igral fuzbal, šli na Kodeljevo. Sem pogrešal, ko Cona ni bila odprta, mi je manjkala.

13. Si si pridobil kakšne prijatelje iz Cone?

Ja sem, velik. Večina prijateljev, ki jim imam, so iz Cone, še zdaj se družimo.

8.3. Priloga C: Odprto kodiranje

Odprto kodiranje intervju A

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
A1	V bistvu jaz za Cono sploh nisem vedel, oziroma v mojem primeru je šola predlagala Cono zame, da bi bilo dobro, če bi začel obiskovati Cono zaradi učne pomoči.	Zaradi učne pomoči.	Cona Fužine- učna pomoč	CSD kot vzgojno izobraževalni center.
A2	V bistvu sem že pred tem vedel, ker je moja sestra tudi starejša obiskovala Cono Fužine.	Moja sestra tudi strejša obiskovala Cono.	Informiranost o Coni Fužine.	Cona Fužine kot vzgojno izobraževalni center za uporabnike.
A3	Ampak ona pa ni zaradi učnih težav, ampak bolj zaradi učenja slovenskega jezika.	Zaradi učenja slovenskega jezika	Slovenski jezik	CSD – socialni stik
A4	Ja sošolci so vedeli in tudi prijatelji, nikoli nisem občutil stigme.	Ja sošolci so vedeli	Stigma	Stigma
A5	Sem pa opazil, da so bile določene težave pri razumevanju, kaj Cona sploh je, večkrat je to bilo, da recimo primer Cona Fužine je za take bolj nesposobne, za tiste, ki ne znajo dost dobro razmišljati, k imajo določene težave v razvoju itd, večkrat sem to opazil, da je neko narobne	Določene težave pri razumevanju kaj Cona sploh je.	Stigma	Stigma

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	razumevanje ostalih Cone.			
A6	Pol sem pa rekel, dej pejd z mano. Ne boš umrl, skratka, dobr ti bo. In pol se je ta zgodba čist spremenila, k imaš kako bi to rekel eno pričo, da to ni tako, k si je dejansko nekdo v glavi predstavljal.	Ne boš umrl, skratka dobr ti bo.	Predstavitev Cone prijateljem.	Cona kot vzgojno izobraževalni center za mlade.
A7	Na način vbistvu šolanja, glede vsega poveznega z mojim šolanjem.	Na način vbistvu šolanja.	Učna pomoč	Cona kot vzgojno izobraževalni center za mlade.
A8	Ta vbistvu sproščenost, odnos, določene zadeve.	Sproščenost	Odnos znotraj Cone	CSD kot varen in sproščen prostor za mlade.
A9	Ne vem, če si kej narobe naredil, oziroma če si podomače povedan kaj zajebal, so te oni poklical na razgovor in to je dejansko ne tako, da bi se kdo drl nate, ampak enostavno z normalnim pogovorom z razumnim, zdravim pogovorom, se prav ti on da vedet, da si ti naredil napako.	Enostavno z normalnim pogovorom.	Pogovor v Coni.	CSD kot vzgojno izobraževalni center za mlade.
A10	In pol to sprejmeš, ker ni bilo nobene ovire v tem, če bi ti nekdo drug rekel, ej nehi to delat, bi odreagiraj nezaj negativno, seveda, ker med socialnimi delavci in zaposlenimi tlele ni bilo	In pol to sprejmeš	Spoštljiv odnos uporabnika do Cone Fužine.	Cona kot vzgojno izobraževalni center za mlade

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	teh težav.			
A11	Super, 100%, tudi če se je kdaj zgodilo, da nisem dobre volje, razpoložen, ali pa zaradi enke v šoli, ali pa sem se skregal s punco, nikoli ni bil razlog tega slabega počutja zaradi nečesa prisotnega v Coni Fužine	Super, 100%	Počutje znotraj Cone.	CSD kot varen prostor za mlade.
A12	Odvisno, odvisno od težav kakšne sem imel in od velikosti oziroma same resnosti te težave.	Odvisno od težav kakšne sem imel.	Zaupanje zaposlenim v Coni.	Cona kot varen prostor za mlade.
A13	Če sem imel težave s šolo, tu ni bilo problema.	Težave v šoli	Učna pomoč v Coni.	Cona kot vzgojno izobraževalni center za mlade
A14	Ne vem to je bila druga stvar, kar sem povedal, prva, da sem pozdravil, druga pa ej imam težave s tem pa tem, kar se tiče šole.	Težave s tem pa tem, kar se tiče šole	Učna pomoč v Coni	Cona kot vzgojno izobraževalni center za mlade
A15	Kakšne bolj resne, ki so tok resne, sem vedel da mi oni ne morejo dati konkreten odgovor na to mojo težavo, je pač nisem povedal in sem jo rešil sam. Ker generalno take moje probleme sam rešujem.	Kakšne bolj resne, ki so tok resne, sem vedel, da mi oni ne morejo dati konkreten odgovor	Zaupanje zaposlenim v Coni	Cona kot vzgojno izobraževalni center za mlade
A16	Cona je imela taka čist kratka in jasna pravila, skoz racionalno razumna,	Razumna racionalna pravila	Pravila znotraj Cone Fužine	Cona kot vzgojno izobraževalni center za mlade

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	razumel si jih brez kakršnihkoli težav.			
A17	Dejansko si vedel, dejansko, vsa pravila k jih ima, v naših prostorih, se pravi v Coni Fužine, so nič drugega kakor pač dobra oziroma odlična pravila za nas uporabnike.	Dobra oziroma odlična pravila za nas uporabnike.	Pravila znotraj Cone Fužine.	Cona kot vzgojno izobraževalni center za mlade
A18	Moje obnašanje ni bilo nasprotno teh pravil.	Ni bilo nasprotno teh pravil	Spoštovanje pravil znotraj Cone.	Cona kot vzgojno izobraževalni center za mlade
A19	Sem se pa v določenih momentih tako obnašal, a ne, pol si bil pa opozorjen, oziroma si sam dojel, da to ni prav in si se potem postopoma popravljaj, oziroma te je to začel dušit.	Dojel, da to ni prav in si se potem postopoma popravljaj.	Spoštovanje pravil znotraj Cone.	Cona kot vzgojno izobraževalni center za mlade
A20	Ja seveda, večinoma, da rečem projektov v osmih letih sem bil udeležen od potapljanja do ne vem raznih učenj športa Jahanje, plavanje, nogomet, večinoma teh projektov sem bile udeležen.	Večina projektov v osmih letih sem bil udeležen.	Tabori in dejavnosti v Coni Fužine	Cona kot vzgojno izobraževalni center za mlade
A21	Na to vrstne hobije, nikoli v življenju ne bi pomislil, da bi jih jst sploh lahko oziroma, da se mi bi zdel zanimivi.	Na to vrstne hobije, nikoli v življenju ne bi pomislil.	Tabori in dejavnosti v Coni Fužine	Cona kot vzgojno izobraževalni center za mlade
A22	Ja seveda, vsako znanje je	Vsako znanje je	Tabori in	Cona kot vzgojno

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	doprinosa, če se znaš potapljat ali pa smučat. Smučat v Sloveniji zna velik ljudi, potapljat pa ni vsak za to.	doprinosa	dejavnosti v Coni Fužine	izobraževalni center za mlade
A23	Seveda, da bi. Če sem čist iskren si sploh ne smem predstavljati. Sej pravim, si sploh ne želim predstavljati, si tega ne želim, po drugi strani pa ne vem kaj bi se zgodil z mano, ne vem.	Si ne želim predstavljati	Če ne bi bil uporabnik Cone.	Cona kot vzgojno izobraževalni center za mlade
A24	Same Fužine so bile v tistem času dosti drugačne, ljudje ki so živeli na Fužinah so se ukvarjal z vsem, vsi so bili drugačni, ti si bil pa otrok, ki si bil po cel dan, kako da temu rečem, na ulici, ane medtem istim folkom se prav, že takrat sem bil, ne dost, problematičen. Ja iskreno ne vem.	Ti si bil pa otrok, ki si bil po cel dan, kako da temu rečem na ulici	Če ne bi bil uporabnik Cone.	CSD kot pomemben prostor za mlade.
A25	Se pa zavedam, oz. 100% vem, da je Cona naredila velike spremembe kar se tiče mojega odrasčanja, da rečem moje življenjske poti, kaj je dobro, kaj je slabo, usmerjanja in vsega.	100% vem, da je Cona naredila velike spremembe kar se tiče mojega odrasčanja	Cona kot pomemben dejavnik pri odrasčanju mladih.	CSD kot vzgojno izobraževalni center za mlade
A26	Ne v drogo glih ne, imaš pa to silo v sebi, da si neki	Ne v drogo glih ne.	Droga	Cona kot vzgojno izobraževalni

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	boljši, neki več. Čisto drugo predstavo imaš v glavi, sploh nimaš oči, da bi videl drug način življenja, neki boljši, bolj miren.			prostor za mlade
A27	Je pa bilo takrat velik kriminala, reketiranja, če veste kaj to pomeni. Reketiranje je fizični rop, vidiš nekoga na ulici in ga oropaš. Jst tega nisem delal, sem pa vedel za to, jst sem se družil s starejšo družbo in ne moreš, da ne slišiš.	Je pa bilo takrat velik kriminala	Kriminal	Cona kot vzgojno izobraževalni center za mlade
A28	Kakor sem prej omenil, je meni Cona ogromno pomenila pri šolanju, se prav sem tako nekako doživljal od ponedeljka do petka jst hodim v Cono, najprej se imam dobro, igram fuzbal, potem se grem pa učit, a ne, to je dobro zame. Ko pa pride čas, ko Cona ne dela, pa sem to doživljal tako, da imam nekaj časa zase. Ok, jst sem igral igrice tudi po Coni, ko sem šel domov.	Meni je Cona ogromno pomenila.	Ko je bila Cona zaprta.	CSD pomemben prostor za mlade.
A29	Zdaj prijatelje glih ne. Zdaj da sem jst nekoga spoznal v Coni Fužine in tudi po Coni jaz hodim z	Seveda sem v dobrih odnosih z njimi	Socialni stik	CSD kot pomemben dejnik socialnih stikov

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	njimi ven ne, znancev iz Cone Fužine poznam dost in jih imam veliko, seveda sem z njimi v dobrih odnosih.			uporabnikov.

Odprto kodiranje intervju B

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
B1	Zaradi jezika, ker sem tujec iz Makedonije	Zaradi jezika.	Slovenski jezik	CSD kot vzgojno izobraževalni center za mlade.
B2	V OŠ so mi rekli, da imajo to Cono, da lahko grem tam.	V OŠ so mi rekli, da imajo to Cono	Informiranje o Coni Fužine.	Cona Fužine kot vzgojno izobraževalni center za uporabnike.
B3	Hitreje se naučiš, a veš ker imajo te igre in pol hitreje sem skontal in rabil ene tri tedne, da se naučim. Hiter sem se naučil.	Hitreje naučiš, a veš ker imajo te igre.	Slovenski jezik	Cona Fužine kot vzgojno izobraževalni center za uporabnike.
B4	Ja sošolci, pol so zvedeli, niso pa vedeli kaj je Cona, bil sem tukaj tri dni in takoj prišel v Cono.	Bil sem tukaj tri dni in takoj prišel v Cono	Cona Fužine	Cona Fužine kot vzgojno izobraževalni center za uporabnike.
B5	Tukaj sem najdel prijatelje in potem sem rekel v šoli, da hodim tam in da je tam zabavno in da se lahko učiš in vse to.	Tuakj sem najdel prijatelje	Socialni stik, učna pomoč v Coni.	CSD kot vzgojno izobraževalni center za uporabnike.
B6	Pri učenju, mislim zaradi tega sem jaz naredil šolo, tukaj sem se učil res. Vsak	Pri učenju, mislim zaradi tega sem jaz naredil šolo.	Učna pomoč v Coni	Cona Fužine kot vzgojno izobraževalni

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	dan, ko sem prišel iz šole, sem se sem prišel učiti, domače naloge naredil in pol doma.			center za uporabnike.
B7	So mi ful pomagal. Končal sem OŠ in potem še dve leti avtomehanik.	So mi ful pomagal	Učna pomoč v Coni.	Cona Fužine kot vzgojno izobraževalni center za uporabnike.
B8	Cona mi je ponudila vse, velik za šolo, tudi ko sem imel probleme doma, mogoče sem kaj povedal, da mi razložijo kako pa kaj ne smem.	Cona mi je ponudila vse.	Učna pomoč, psihološka podpora, vzgoja v Coni	CSD kot vzgojno izobraževalni center za uporabnike.
B9	Ročni nogomet, jaz sem bil najboljši v tem in navaden nogomet, ko smo hodili ob torkih.	Ročni nogomet, jaz sem bil najboljši	Dejavnosti v Coni.	CSD kot vzgojno izobraževalni center za uporabnike.
B10	Veselo, malo se zbat, mislim do štirih smo se zabaval, pol do petih smo se rabili učiti.	Do štirih smo se zbaval, pol do petih smo se rabili učiti.	Pravila v Coni.	CSD kot vzgojno izobraževalni center za uporabnike.
B11	Zelo dobro, vsi so bili tako prijazni do mene, sej jaz sem bil isto do njih ful. Če sem rabil kaj, sem prišel tukaj gor.	Vsi so bili tako prijazni	Zaposleni v Coni.	Cona Fužine kot vzgojno izobraževalni center za uporabnike.
B12	Socialna delavka je bila stroga, ja bilo mi je ok, ker se nekaj naučiš pol, da na primer tega ne smeš več delat.	Ja bilo mi je ok, ker se nekaj naučiš pol.	Zaposleni v Coni.	CSD kot vzgojno izobraževalni center za uporabnike.
B13	Lahko sem jim zaupal, vse.	Sem jim zaupal	Zaupanje težav zaposlenim v	CSD kot vzgojno izobraževalni

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
			Coni	center za uporabnike.
B14	Pol smo imel lahko tudi sestanek s starši, pa to, da se malo razgovorimo pa to. Jst sem imel v šoli tudi malo slabe ocene in zaradi tega pol doma je bila matka jezna, pa to, pa mi je govorila. Jaz sem imel neki stres in pol sem prišel sem in povedal socialni delavki in pol smo imeli sestanek, da se tuki učim in da bom naredil in pol sem naredil	Jaz sem imel neki stres in pol sem prišel sem.	Pogovori vseh sodelujočih v problemu v Coni.	Cona Fužine kot vzgojno izobraževalni center za uporabnike.
B15	Mislím vsaka stvar ima eno mejo in pa sem isto kot sem prej rekel, lahko si se igral. Samo po svoje vse nisi mogel npr.če je en igral nogomet, jst da grem tam, dej meni, ne vem, rabiš počakat, da oni odigrajo, pol mi, vrsta, veš. Tako nisi mogel, da greš kar tam, ja zdaj bom jaz igral, to rabiš vse čakati.	Vsaka stvar ima eno mejo.	Pravila in spoštovanje v Coni.	Cona Fužine kot vzgojno izobraževalni center za uporabnike.
B16	Nikoli nisem odgovarjal socialnim delavkam.	Nisem odgovarjal	Spoštovanje zaposlenih v Coni.	CSD kot vzgojno izobraževalni center za uporabnike.
B17	Pravila mi niso šla na živce, saj zato sem hodil	Ker če jaz ne bi bil tam, bi bil	Pravila v Coni.	CSD kot vzgojno izobraževalni

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	tja, da se naučim neki, ker če jaz ne bi bil tam, bi bil drugačen.	drugačen.		center za uporabnike.
B18	Če je bilo kdaj tako, da se derem na nekoga, pa da se on, takoj sestanek vsi, ne samo midva.	Sestanek vsi, ne samo midva.	Reševanje sporov v Coni.	CSD kot vzgojno izobraževalni center za uporabnike.
B19	V Coni nisi smel delati po svoje, če že obiskuješ, rabiš tudi njih malo poslušat in povedat svoje mnenje kako bi ti rad. Tudi, če si bil naj jači na Fužinah, si mogel v Coni poslušat.	Tudi njih malo poslušat in povedat svoje mnenje, kako bi ti rad.	Reševanje sporov v Coni.	CSD kot vzgojno izobraževalni center za uporabnika.
B20	Potem sem se od socialne delavke naučil tudi do staršev, da ne smeš odgovarjat staršem, čim se je matka zadrla, potem je tako kot je ona rekla, pol imam narobe na primer.	Od socialne delavke naučil tudi do staršev, da ne smeš odgovarjat staršem.	Cona kot vzgojni zavod.	CSD kot vzgojni zavod za mlade.
B21	Ja sem, bilo je ful dobro, ko smo šli na tabor, bili smo na Sončkovi kmetiji, mislim, da je to bilo en teden ali pet dni. Meni je bilo to najboljš, ko smo šlo vsi, tam je bil bazen, bilo je poletje, smo zjutraj jedli, pol smo na bazen, malo hodit in igrali smo kakšno igrico, to mi je bilo ful zanimivo.	Meni je bilo najboljš, ko smo šli vsi, tam je bil bazen, bilo je poletje.	Tabori in dejavnosti znotraj Cone.	CSD izobraževalni center za mlade.
B22	Smučat je bilo isto dobro.	Ne bi znal	Tabori in	CSD kot vzgojno

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	Ne bi znal smučat, jahat, ne bi to nikoli probal.	smučat, jahat ne bi to nikoli probal.	dejavnosti znotraj Cone.	– izobraževalni center.
B23	Imel bi drugačno obnašanje, bil bi neprijazen.	Bil bi neprijazen	Če ne bi bil uporabnik Cone.	CSD kot vzogjno – izobraževalni center.
B24	V šoli je bilo res katastrofa, niso vedeli kaj je meja. Pa so kar odgovarjali učiteljem pa to, jaz sem se v Coni naučil, da ne smem odgovarjat.	Jaz sem se v Coni naučil, da ne smem odgovarjat.	Cona kot vzgojni center za malde.	CSD kot vzogjno – izobraževalni center.
B25	Mogoče bi, mogoče ne bi. Vse droge sem že videl, ampak meni je to vse brez veze.	Mogoče bi, mogoče ne bi, vse droge sem že videl.	Droga	CSD kot vzogjno – izobraževalni center za mlade.
B26	Sem se tepel, ampak nisem se veliko. Nisem nagajal, sem takrat, ko so mi drugi nagajal.	Sem se tepel, ampak nisem se veliko.	Pretepi	CSD kot vzogjno – izobraževalni center.
B27	Zdaj gledam drugače. Ko sem bil še mlajši, sem videl kaj delajo drugi, vau, lej kaj on dela. Mi je bilo zanimivo. Potem se od tega učiš.	Zdaj gledam drugače.	Cona kot vzgojni center za uporabnike.	CSD kot vzogjno – izobraževalni center.
B28	V Coni tega nisem smel delati, ker so te oni tako naučil.	V Coni tega nisem smel delati.	Pravila znotraj Cone.	CSD kot vzogjno – izobraževalni center.
B29	Igral nogomet, tukaj na igrišču. Mislim, malo sem se rabil spočit, da sem bil malo doma, da nisem skoz nekam. Bilo je malo	Igral nogomet, tukaj na igrišču.	Ko je bila Cona zaprta.	CSD kot pomemben in varen prostor za uporabnike.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	počitka			
B30	Pri 15, 16 letih sem imel slabo družbo, samo to kar so oni delal, jaz nikoli nisem delal. Če je bilo kaj slabega, sem jaz šel domov.	Pri 15, 16 letih sem imel slabo družbo.	Slaba družba.	CSD kot pomemben in varen prostor za uporabnike
B31	Ful, še zdej gremo na pijačo.	Še zdej gremo na pijačo.	Prijateljstvo.	CSD- vzpostavljanje socialnega stika med uporabniki.

Odprto kodiranje intervju C

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
C1	Če se prav spomnim je bila predstavitev en dan oz. en dan smo šli takrat pogledat Cono in ja mi je bilo všeč in sem začel hodit.	En dan smo šli Cono pogledat.	Informiranje o Coni, preko šole.	CSD kot pomemben in varen prostor za uporabnike
C2	Če se ne motim, je takrat bila socialna delavka iz Cone veliko na vezi z našo šolo. Zdaj ne vem ali nas je učiteljica ali pa psihologinja peljala v Cono. Dva razreda smo bili A in B in oba smo šli pogledat in tistemu, ki je bila všeč, je začel hodit.	Zdej ne vem ali nas je učiteljica ali pa psihologinja peljala v Cono.	Predstavitev Cone mladim.	CSD kot pomemben in varen prostor za uporabnike
C3	Meni je bila všeč energija, pa prostor, pa benefite sem takrat videl, a ne, tako da mi je bilo ok.	Meni je bila všeč energija, ap prostor, pa benefite sem	Predstavitev Cone mladim.	CSD kot pomemben in varen prostor za uporabnike

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
		videl.		
C4	V šoli. Oprosti, ker motim v 15-ki je bila igralnica za mlajše in že od tam smo se malo pobondal s socialnimi delavci Cone.	Pobondal s socialnimi delavci	Zaposleni in uporabniki v Coni	CSD in zaposleni, pomemben vidik za mlade.
C5	Sej večinoma so bili prijatelji, sošolci, oz. iz paralelke. Nisem občutil nobene stigme. To se ni omenjal, je bilo kar normaliziran.	Nisem občutil nobene stigme.	Stigma	Stigma
C6	Na marsikateri način. Tako bom rekel kot za šolo, za neko življenjsko učenje glede vsega. Zaradi njih sem se začel ukvarjati s športom, sploh z ekstremni športi. Potapljanje, če ne bi bilo Cone, se ne bi nikoli začel potapljati, smučat ne bi znal še dandanes.	Tako bom rekel kot za šolo, za neko življenjsko učenje, glede vsega.	Učna in psihološka pomoč Cone uporabnikom.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
C7	V bistvu tudi enih organizacijskih veščin, smo zraven vedno pomagali pri raznoraznih, včasih je bila fešta na Fužinah in take zadeve, pri nakladanju, razkladanju.	Smo zraven vedno pomagali.	Pomoč Coni s strani uporabnikov.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
C8	Psihično ogromna podpora se pravi, če je bila kakeršnakoli težava, sem vedel kam in na koga	Psihično ogromna podpora.	Psihologška podpora znotraj Cone.	CSD kot varen prostor za mlade.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	se obrnit. Z vseh pogledov vbistvu. Kot neki vzgojni dodatni center, kot dodatna vzgoja, neki kar te, zdaj bom malo po domače povedal, v čefurskih družinah ne naučijo, se lahko priučiš v Coni.			
C10	Recimo v določenih primerih se pri nas s starši nisi mogel pogovarjat, se prav tako bo kot jaz rečem, ni dialoga.	Ni dialoga	Enostranska komunikacija znotraj družin uporabnikov.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za malde.
C11	Medtem ko tukaj si imel tudi nekoga, ki te posluša, na drugi strani pa mogoče kaj predlaga, pa take zadeve.	Tukaj si imel nekoga, ki te posluša	Zaposleni v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za malde.
C12	Posledično sem se tudi priučil, da moraš poslušati sogovornika, da ni vedno samo z ene strani.	Sem se tudi priučil, da moraš poslušati sogovornika.	Cona kot vzgojni zavod za uporabnike.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za malde.
C13	Vse, izpostavil bi raznorazne tabore, ki so bili tako rekoč zastoj, za nas uporabnike.	Izpostavil bi raznorazne tabore.	Tabori in dejavnosti znotraj Cone.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za malde.
C14	Kjer si spoznal ogromno novih ljudi, ogromno novega si se naučil, na tabore smo hodili smučat, na tabore smo hodili tauhat.	Kjer si spoznal ogromno novih ljudi, ogromno novega si se naučil.	Socialni stik znotraj Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za malde.
C15	Tabori so mi bili najbolj všeč, pa tudi nekega reda	Tudi nekega reda so nas naučili,	Pravila v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	so nas naučili, tako da ko si najprej prišel v Cono, si najprej zaključil domačo nalogo, potem si se lahko šel igrat ročni nogomet ali pa biljard.	najprej domača naloga, potem igranje.		center za malde.
C16	Vedno si imel nekoga, ki ti je lahko pomagal pri šoli. Nismo imel pa tudi vsi nekoga doma, ki bi nam lahko pomagal pri temu, v Coni si imel pa vedno nekoga.	Vedno si imel nekoga, ki ti je lahko pomagal pri šoli.	Učna pomoč v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za malde.
C17	Odlično, vedno, tudi ko ni bilo po moje. Bil je red.	Odlično, vedno tudik ko ni bilo po moje.	Počutje uporabnika v Coni.	CSD kot varen prostor za uporabnika.
C18	Vedeli smo, da nam hočejo v Coni dobro, tako da tudi če so bili strogi, si poslušal kaj so povedali. In ko je bilo narejeno, je bilo veliko lažje.	Vedeli smo, da nam hočejo v Coni dobro.	Počutje v Coni.	CSD kot varen prostor za uporabnika.
C19	Vsi so bili vrhunski. Lahko sem jim zaupal, vse, tudi kakšno osebno stvar. Tudi vedel si, če poveš kaj osebnega, bo to ostalo med socialnim delavcem in uporabnikom. Recimo, jaz sem v 9 razredu začel kadit, socialna delavka v Coni je prva vedela, da kadim, moja mami do 18. leta ni vedela, da kadim.	Lahko si jim zaupal, tudi kakšno osebno stvar.	Zaposleni v Coni.	CSD in zaposleni kot vzgojno-izobraževalni center.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
C20	Vsi smo vedeli, da to ni dobro, smo se pogovorili, da to ni dobro, ampak kaj češ.	Smo se pogovorili, da to ni dobro.	Pogovori znotraj Cone.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za malde.
C21	Če pa je bila šolska zadeva, so mi pa svetovali kako izboljšati, kaj izboljšati in kako to lahko naredim. Bil sem neštetokrat udeležen pomoči pri matematiki, angleščini recimo.	Bil sem neštetokrat udeležen pmoči pri matematiki.	Učna pomoč v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center.
C22	Še danes, če imam težavo pridem najprej sem in jo povem, ne domov.	Še danes, če imam težavo pridem najprej sem.	Psihološka podpora v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center
C23	Glih prav, spomnim se samo glede muzike, včasih smo imeli v Coni radio in en CD inta CD je konstantno vrtel, en in isti nonstop in glasnost muzike je morala biti tok in tok in ne več, tudi mi se nismo smeli dreti, ker je potem ta zgornji sosed prišel težit. Pravila so bila osnovna. Če se teh pravil ne držiš, potem bi bil kaos. Bila so glih prav postavljena.	Glih prav.	Pravila v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center.
C24	Prvo pravilo je bil pozdrav, tudi to je nekaj čisto normalnega, če vstopiš v prostor, kjer so	Naučili smo se reda in discipline	Pravila v Coni.	CSD vzgojno-izobraževalni center za mlade.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	<p>ljudje, najprej pozdraviš. Spet dodatna vzgoja, pozdravi vse, ki so v prosotru. Tisti, ki niso redno hodili v Cono, niso poznali teh pravil, če pa redno hodiš, je pa potem to nek ritual. Recimo najprej domača naloga, potem zabava in ja mi ni bilo težko tega sprejeti, ker povsod imamo neka pravila, doma, v šoli, v prometu, v poslu katerih se moramo držati. Naučila smo se nekega reda in discipline.</p>			
C24	<p>Vseh projektov sem se udeležil, nobenega nisem spustil. Zbirali smo sončke, moral si upoštevati vsa pravila, moral si sodelovati na delavnicah, kjer smo ustvarjali. Imel sem vse sončke.</p>	<p>Vseh projektov sem se udeležil.</p>	<p>Organizirani tabori in dejavnosti v Coni.</p>	<p>CSD kot vzgojno-izobraževalni center.</p>
C25	<p>Seveda. Ogromno stvari se naučiš, katere mogoče v tistem trenutku kot otrok ne veš, da se jih učiš, pa kasneje dojameš, da ti je to prav prišlo. Kot sem že rekel nek osnovni bonton, komunikacijske veščine, ker tam nas je bilo več in</p>	<p>Kot sem že rekel nek osnovni bonton in komunikacijske veščine.</p>	<p>Socialni stik med uporabniki v Coni.</p>	<p>CSD vzg.-izob. Center za mlade.</p>

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	vsak je bil drugačen, si se mogoel drugače pogovarjat, nisi se mogel z vsakim na ti pogovarjati, so bili starejši, mi smo bili mlajši. Ni bilo ločeno tako kot je zdaj. Ker smo se družili s straejšimi smo imeli neko spoštovanje do starejših. Neke osnove.			
C26	Cona ni obvezna in tisti, ki smo nekaj želeli narediti oz. smo videli pozitivne stvari, si se lahko nadgrajeval. In ja nekaterim so šla pravila na živce. In tisti, ki niso bili dosledni in niso redno hodili, ki niso videli nekega pozitivnega učinka, valda so pol zalutal.	Cona ni obvezna in tisti, ki smo nekaj želeli narediti, oz smo videli pozitivne stvari, si se lahko nadgrajeval.	Motivacija uporabnika.	CSD kot vzg.-izob. Center za mlade.
C27	Sigurno bi bil, 100%, Najbrž šola kot prvo ne vem, če bi jo izdelal, no verjetno bi, ker sem vztrajen, ampak na težji način. Pa verjetno bi šel na neko lažjo šolo, ne pa to katero sem si želel in tudi naredil.	Sigurno bi bil, 100%.	Če ne bi bil uporabnik Cone.	CSD kot pomemben vidik za mlade.
C28	Sigurno se ne bi ukvarjal s športom s katerimi se zdaj ukvarjam. No v šolonaravi bi se srečal, če so ti doma	Sigurno se ne bi ukvarjal s športom s katerimi se zdaj	Če ne bi bil uporabnik Cone.	CDS kot vzg.-izob. center za mlade.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	lahko plačali. Sigurno se ne bi nikoli srečal s potapljanjem, v to sem siguren. Sem zelo hvaležen, ker je to zdej moj hobi.	ukvarjam.		
C29	In tudi psihično ne bi bil toliko dozorel kot sem zdaj.	Psihično ne bi bil toliko dozorel.	Psihološka podpora v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
C30	Bog si ga vedi, kje bi pristal. Jaz bi vsakemu priporočal Cono.	Bog si ga vedi, kje bi pristal.	Če ne bi bil uporabnik Cone.	CSD kot varen prostor za mlade.
C31	Moj sošolec, ker ni hodil redno in ni jemal resno Cono, je danes v zaporu. Jaz vrjamem, da če bi redno hodil, ne bi bil danes tam.	Moj sošolec je danes v zaporu.	Cona kot pomemben dejavnik za uporabnika.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
C32	Imam pa prijatelje, ki niso hodili v Cono pa so tudi danes ok, ampak so imeli v družinah verjetno drugače pošlitan kakor drugi.	Imam prijatelje, ki niso hodili v Cono, pa so danes ok.	Urejeni odnosi znotraj družine.	Urejeni odnosi znotraj družine.
C33	Vzunaj, pred blokom, na igrišču	Vzunaj, pred blokom.	Ko je bila Cona zaprta	CSD kot varen prosto za mlade.
C34	Cono sem pogrešal včasih. Včasih smo se skrival, igral, kdaj pa ne veš kaj bi delal.	Včasih pa ne veš kaj bi delal.	Ko je bila Cona zaprta	Pomemben vidik, da otrok ni prepuščen sam sebi.
C35	Tvojega sošolca mami ne spusti ven, ker ni bil priden, če si šel pa v Cono, si pa vedel, tam bo nekdo.	Če si šel v Cono, si pa vedel, tam bo nekdo.	Cona socialni stiki.	CSD kot varen prostor za mlade.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
C36	Včasih je bilo pa tudi tako, da se bom malo oddahnil, pa bom zdej malo po svoje, pa se bomo malo več drli, preklinjal, si imel več časa zase.	Včasih je bilopa tudi tako, da se bom malo oddahnil, pa bom zdej malo po svoje.	Ko je bila Cona zaprta.	Otrok potrebuje tudi čas samo zase.
C37	Ja ogromno. Trenutno nismo na vezi, ker smo ali poročeni, ali smo šli na svojo življenjsko pot, ampak valda, če se srečaš z nekom, ki je bil iz Cone, si ga valda vesel.	Ja ogromno. Trenutno nismo na vezi.	Priateljstva znotraj Cone.	CSD – socialni stiki mladih.

Odprto kodiarnje intervju D

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
D1	Zaradi dejavnosti in aktivnosti, ki so se tle dogajale, nam je potem priprasil k srcu.	Zaradi dejavnosti in aktivnosti priprasil k srcu.	Dejavnosti in aktivnosti znotraj Cone.	CSD kot vzgojno izobraževalni center za mlade.
D2	Ni me nihče napotil, da bi recimo imel neke težave, učne, ali pa glede reda.	Nisem imel učnih težav.	Socialni stiki v Coni.	CSD in socialni stik za mlade.
D3	Iz ulice sem šel v Cono.	Iz ulice sem šel	Cona varen prostor za uporabnike.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
D4	Mi smo se družili pred blokom, mislim, da eden od naših prijateljev je hodil v Cono in nas je enkrat povabil in smo šli pogledat, nam je bilo všeč in potem smo začeli	Eden od naših prijateljev nas je enkrat povabil in smo šli pogledat	Informiranje O Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	biti uporabniki. Ne samo jaz, tudi moja družba.			
D5	Ne vbistvu ne. Ja prijatelji so pa vedel, ker s katerimi sem se družil, smo se družili v Coni.	Ja prijatelji so pa vedel.	Stigma	Stigma
D6	Ni bilo stigme. Fantje iz ulice smo se dobival tam in to je bilo to.	Ni bilo stigme	Stigma	Stigma
D7	Jaz bi rekel pri socializaciji.	Pri socializacija	Socialni stik v Coni.	CSD kot pomemben center socialnih stikov za mlade.
D8	Se pravi, jaz itak pač nisem rojen v Sloveniji, rodil sem se v Bosni in sem vedno čutil ta nek odpor drugih do mene, bil sem na ić,	Sem vedno čutil ta nek odpor drugih do mene.	Priseljenstvo.	Stigma
D9	Tudi potem, ko sem iskal službe pri 18, sem vedno imela ta feeling kao nek priseljenec. V coni pa tega sploh nisem čutil in potem z ljudmi s katerimi sem bil, sem se počutil sprejetega.	V Coni sem se čutil sprejetega.	Cona kot varen prostor za uporabnike.	Stigma
D10	Potem sem tudi nase začel gledati bolj samozvestno.	Začel gledati bolj samozavestno	Psihološka podpora v Coni	CSD in socialni stik.
D11	Jaz bi rekel ljudje, ki smo se tam dobival. Družba.	Ljudje, ki smo se tam dobival.	Socialni stiki v Coni	CSD in socialni stiki.
D12	Se pravi vedno smo kaj počeli, nismo zgubljali	Zvedno smo kaj počeli, nismo	Dejavnosti v Coni.	CSD varen prostor za mlade.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	časa pred blokom, družili smo se, zabavali.	zgubljali časa pred blokom.		
D13	Ja in nikoli nisi bil sam, vedno je bila neka družba.	Nikoli nisi bil sam.	Socialni stiki v Coni.	CSD in socialni stiki.
D14	Veliko je bilo taborov, bazeni, nogomet	Veliko je bilo taborov, ..	Organizirane dejavnosti v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
D15	Super. Vedno. Spoznavanje novih prijateljev, vedno je nekdo nov prišel, recimo.	Super, vedno, spoznavanje novih prijateljev.	Počutje v Coni.	CSD kot varen prostor za mlade.
D16	Vedno sem bil v Coni, v dobrem in slabem, dobra volja, slaba volja, jaz sem bil tam.	Vedno se bil v Coni, v dobrem in slabem.	Počutje v Coni	CSD kot varen prostor za mlade
D17	Če si bil slabe volje, so bili tam, par ljudi s katerimi si se lahko pogovarjal, da si malo predelal neke situacije, ki so se ti zgodile.	So bili tam, par ljudi s katerimi si se lahko pogovarjal.	Zaposleni v Coni.	CSD kot varen prostor za mlade.
D18	Super, glih to te pogovori, ki si jih lahko imel z njimi, potem različni so bili in od vsakega si nekaj dobil.	Pogovori, ki si jih lahko imel z njimi.	Psihološka podpora v Coni.	CSD kot varen prostor za mlade.
D19	Takrat tega nisem tako doživljal, danes pa vidim, da so nam res veliko dali, pomagali so mi s pogovorom, osvetlili situacijo, ker ti mogoče nisi gledal na	Takrat tega tako nisem doživljal, danes pa vidim, da so nam res veliko pomagal.	Psihološka podpora v Coni.	Cona kot varen prostor za mlade.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	neko stvar tako, pa so ti potem malo odprli neke perspektive, vedno sem imel feeling, da se lahko pogovorim o bilo čem.			
D21	O pravilih v Coni, zdej jaz nisem bil tako problematičen, da bi kršil ta pravila. Bila so neka pravila, ampak jaz jih nisem tok občutil, zato ker niskoli nisem preizkušal teh mej.	Nisem bil tako problematičen, da bi kršil ta pravila.	Pravila v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
D21	Vem, da je bilo takrat par fantov, ki so se drogirali, ampak pravilo v Coni je bilo, da se tukaj ne smeš drogirat in to se je spoštovalo.	Pravilo v Coni je bilo, da se tukaj ne smeš drogirat.	Pravila v Coni	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
D22	Kar se tiče taborov, sem bil uporabnik, najbolj se spomnim, ko smo šli v Kranjsko Goro. Tja so prišli tako kot mi iz Nemčije in tam je bilo veliko nacij in ja bili so obritoglavci in mi Bosanci in smo mislili, da to ne bo ok, ampak na koncu smo se ful zaštekal	Kar se tiče taborov sem bil uporabnik.	Tabori v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za malde.
D23	Pa tudi kino, bazeni, muzeji. Se je tudi kahal in poslikal smo steno z grafiti	Se je tudi kahal.	Organizirane dejavnosti v Coni.	Cona kot vzgojno izobraževalni Center za mlade.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
D24	Cona mi je to dala, delo z ljudmi. Jaz zdaj študiram psihologijo in Cona mi je pripomogla, da sem se najdel kot primeren za delo z ljudmi.	Cona mi je to dala, da sem se najdel kot primeren za delo z ljudmi.	Cona – širjenje obzorja mladih.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za malde.
D25	Mislím, da bi. Ja ta družba s katero sem se družil, jih je veliko po zaporih končal, veliko jih tudi ni živih, kakšni overdozi.	Mislím, da bi.	Če ne bi bil uporabnik Cone.	Droga, kriminal med mladimi.
D26	Jaz to gledam kot neko črno obdobje, mi smo visel samo na Fužinah, mi sploh nismo vedeli za drug svet. V glavo smo si vtepel, da je to geto.	Jaz to gledam kot neko črno obdobje, mi smo visel samo na Fužinah.	Cona – socialni stiki.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za malde.
D27	Zdel se nam je, da nas tudi drugi ne sprejemajo, ker smo pač priseljenci.	Zdel se nam je, da nas tudi drugi ne sprejemajo.	Priseljenci	Stigma
D28	In Cona me je nekako odmaknila od tega, iz tega črnobelega sveta, droge, nasilja, kriminala. Se mi zdi, da mi je dala neko barvo.	Cona me je odmaknila od črnobelega sveta, droge, nasilja, kriminalna	Cona kot psihološka podpora.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za malde.
D29	Ja to je bilo vedno na dosegu roke, veliko te družbe, veliko teh možnosti, to je bil del našega življenja.	Ja to je bilo vedno na dosegu roke.	Droge	CSD kot varen prostor za mlade.
D30	In če ne bi imel tle te sociaizacije, bi me lahko	Bi me lahko odpeljalo v	Psihološka podpora v Coni.	CSD kot vzg.-izobraž. center za

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	odpeljalo v kakšno drugo smer.	kakšno drugo smer.		mlade.
D31	Verjetno pred blokom s to svojo družbo.	Pred blokom	Ko je bila Cona zaprta.	CSD kot varen prostor za mlade.
D32	Počeli smo nič. Verjetno raznorazne gluposti,	Počeli smo nič, gluposti.	Ko je bila Cona zaprta.	CSD kot varen prostor za mlade.
D33	Ja normalno, da sem. Mislim, da je par jih še vedno, ki se slišimo na dnevni bazi.	Se slišimo na dnevni bazi.	Prijateljstvo znotraj Cone.	CSD in socialni stiki.
D34	Ja jaz zdaj tukam opravljam prakso in ja počutim se dobro v vlogi praktikanta, predvsem občutim, ko nekdo rabi socializacijo, tako kot sem jo jaz.	Predvsem občutim, ko nekdo rabi socializacijo.	Sočutje	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.

Odprto kodiranje Intervju E

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
E1	Jaz nisem niti hotel, ampak me je oči na silo odpeljal, ja ja takrat sem bil še mali.	Janz nisem niti hotel.	Starši	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
E2	Minilo 1,2,3 leti in na koncu sem se navadil, da ne bi delal problemov vzunaj, saj veste kako je zdaj vzunaj. Rekel je, da bi bilo boljš zame, pa da bi se učil.	Da ne bi delal problemov vzunaj, pa da bi se učil.	Starši	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
E3	Oče me ja na silo odpeljal.	Na silo odpeljal	Starši	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
E4	Seveda, saj so imeli kontakte s Cono, ko sem imel popravce, so socialne delavke hodile v šolo in so videli, kaj mi gre in kaj mi ne gre. Potem sem moral tuki pridet, se naučit, pa naloge naredit, pa tako.	Potem sem moral tuki pridet, se naučit, pa naloge naredit.	Učna pomoč v Coni	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
E5	Nikoli nisem občutil stigme, še prijateljem sem priporočil Cono	Nikoli nisem občutil stigme.	Stigma	Stigma
E6	Ja kolikor smo se družil, se je videlo, da nam pomagajo, da nam dajo za jest, pit, gremo plavat, pa te tabori, nogomet smo imeli. On je to videl in se odločil, da se prijavi in se je prijavil.	Se je videlo, da nam pomagajo, da nam dajo za jest, pit, gremo plavat, pa te tabori.	Cona kot vzgojno izobraževalni center za uporabnike.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
E7	Da povem po resnici, jaz sem se tukaj v Coni naučil slovenščino.	Jaz sem se tukaj v Coni naučil slovenščino.	Učna pomoč v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
E8	Ja zelo je bilo težko, vsi so se zajebavali iz mene.	Vsi so se zajebavali iz mene.	Stigma	Stigma
E9	Pa glede učenja, da sem prišel do prvega letnika.	Pa glede učenja.	Učna pomoč v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
E10	Veliko stvari, potovali smo, jedli smo. Najboljše, ja ne vem, da smo se družili tukaj, ker smo se veliko naučili in	Potovanje, druženje, disciplina	Socialni stik v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	disciplina in svašta.			
E11	Kot doma. Navadil sem se na njih, ni me bilo sram, pa tako.	Kot doma. Navadil sem se na njih.	Počutje v Coni Fužine	CSD kot varen prostor za mlade.
E12	Vse sem jim govoril, res, probleme. Če sem bil slabe volje so mi isto pomagali. Recimo danes sem se stepel, pa so mi pomagali.	Vse sem jim govoril, res, probleme.	Socialni delavci v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
E13	Hm, ocena 10, do zdej je bil samo eden tak, disciplina, nisi se smel z njim preveč hecat ali nas je imel rad, še danes se, ko se vidimo se pozdravimo.	Ocena 10.	Socialni delavci v Coni.	CSD in socialni delavci kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
E14	Vedno sem jim zaupal, tudi osebno težavo in potem so mi dali idejo. Potem pa ostane na meni, kar bom jaz naredil.	Vedno sem zaupal.	Socialni delavci v Coni.	CSD in socialni delavci kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
E15	Na začetku se mi niso zdela sprejemljiva, ker je bilo 8 ali 9 pravil. Vseh se ne spomnim, a prvo pravilo je, ko prideš, vedno pozdraviš, drugo se spomnim, med hrano se ne govori, da se ne smemo kregat, da ne smemo en drugemu grde besede govorit, pa užali, ne spomnim se več. To	Na začetku se mi niso zdela sprejemljiva.	Pravila v Coni	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	žaljivost nismo preveč upošteval.			
E17	Na začetku je bilo čudno, ker nisi navajen, je pa vzelo leto ali dve, da si se navadil na ta pravila. Potem ti je to prišlo v navik.	Potem ti je to prišlo v navik. .	Pravila v Coni	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
E18	Seveda sem se, večkrat. Carting, paintball, smučanje, v Mariboru Sonček-kmetija. Imeli smo tam bazen. Edino ni mi bilo všeč to spanje, ker smo mogli hitro it spat, ob 20.00-21.00 krevet, ob 10.00 že pat. Zjutraj ob 8.00 si moral vstat na zajtrk. Šli smo na pico, pa šli smo v neko strašljivo hišo, pa hodil smo.	Seveda sem se, večkrat.	Tabori, dejavnosti znotraj Cone.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
E19	Imel smo plavanje v Atlantisu, na morje smo šli večkrat, imeli smo nogomet v Bežigradu trening vsak torek, to je bilo nujno. V Coni sem se naučil plavat, smučat, nogomet.	V Coni sem se naučil plavat, smučat, nogomet.	Tabori in dejavnosti v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
E20	Kultura, ta disciplina. Tukaj so nas naučili, da vedno moraš spoštovati nasprotnika, ne smeš biti žaljiv, ne smeš se kregat.	Tukaj so nas naučili, da vedno moraš spoštovati nasprotnika.	Pravila v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za malde.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
E21	Ja valda bi bil, po moje bi pahal, kradel, svašta bi delal. V celi naši družbi, ki smo se družil, edino mi nismo pahal, ki smo hodili tukaj. Razen nas so vsi pahal.	Ja valda bi bil, po moje bi pahal, kradel, svašta bi delal.	Če ne bi bil uporabnik Cono.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
E22	Pa ja tukaj si se vedno moral učiti, vedno, hočeš, nočeš, itak so oni imeli kontakte s šolo.	Tukaj si se vedno moral učiti, vedno, hočeš, nočeš.	Pravila v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
E23	Jaz brez njih ne bi prišel niti do srednje šole, jaz sem njim hvaležen ful.	Jaz sem njim hvaležen ful.	Učna pomoč v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
E24	Nam je bilo dosadno, smo se s kolegi družili in po kavicah, po igriščih, po centru.	Nam je bilo dosadno.	Ko je bila Cona zaprta.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
E25	Ja seveda, še zdaj smo dobri prijatelji.	Še zdaj smo dobri prijatelji.	Prijateljstvo v Coni.	CSD kot pomemben dejavnik socialnih stikov za mlade.
E26	Zdaj ne pridem več veliko v Cono, ker igram igrice, sem odvisen, 10 ur dnevno na računalniku.	Ne pridem več v Cono, ker igram igrice, sem odvisen.	Odvisništvo	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.

Odrto kodiranje Intervju F

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
F1	Ko smo prišli v Slovenijo in sem hodila v šolo in potem so oni rekli, da so najdlji Cono za tiste, ki ne	Sem hodila v šolo in potem so oni rekli, da so najdlji Cono za tiste, ke	Slovenski jezik	CSD kot učna pomoč.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	znamo slovensko in da nam lahko pomagajo. Zaradi tega smo se vpisali tle, največ zaradi jezika.	ne znamo slovensko.		
F2	V šoli. Profesorica me je vpisala, mi nismo vedeli.	Profesorica me je vpisala.	Šola predlaga Cono.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
F3	Sošolci so vedeli, da hodim v Cono. Prijateljice sem vse tukaj dobila v Coni. Nisem občutila stigme.	Nisem občutila stigme.	Stigma	Stigma
F4	Najbolj mi je pomagala, če sem bila v stiski, sem imela kakšne probleme, ali pa sem se hotela izpovedat. To je bilo ful dobro.	Najbolj mi je pomogala, če sem bila v stiki.	Psihološka podpora v Coni.	CSD kot varen prostor za mlade.
F5	Učnih težav nisem imela, samo na začetku jezik. Ampak v šoli so nas dali eno leto nazaj in mi ni bilo treba odgovarjati za ocene, samo poslušala sem.	Učnih težav nisem imela, samo jezik.	Slovenski jezik.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
F6	Te skupni trenutki in da smo hodili povsod, to je bilo najboljše. Povsod smo šli in za zimo in poletje, na morje, na Kope.	Te skupni trenutki in da smo hodili povsod, to je bilo najboljše.	Socialni stik in tabori v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
F7	Ful dobro. Kadar sem bila žalostna, sem vedno sem prišla ali pa vesela. Nekako je bilo kot	Kadar sem bila žalostna, sem vedno prišla sem.	Psihološka pomoč v Coni	CSD kot varen prostor za mlade.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	psihološka pomoč, ful dobro.			
F8	Še dandanes jim lahko povem problem, ker se že ful časa poznamo. Jaz sem že 10 let v Sloveniji, v Coni pa 5 let. , poznamo se ful dobro.	Še dandanes jim lahko povem problem.	Psihološka podpora tudi danes v Coni.	CSD varen prostor za mlade.
F9	Super so, še dandanes vem, če se kaj zgodi, jaz jih lahko pokličem in se pogovorim ali pa pridem na obisk.	Še dandanes jih lahko pokličem in se pogovorim.	Socialni delavci v Coni.	CSD varen prostor za mlade.
F10	Če smo imeli z družino težave, smo rešili problem, ali pa če sem imela sama, sem se z njimi pogovarjala in smo nekako rešili. .	Če smo imeli z družino težave, smo rešili problem.	Pogovor v Coni z vsemi udeleženi v problemu.	CSD varen prostor za mlade.
F11	Bila so dobra pravila, da se ne tepeš, ne dereš, eno so imeli tako navado, čez vrata notri in takoj se zadržali. Pravila so bila na vratih in smo jih brali in poslušali.	Bila so dobra pravila.	Pravila znotraj Cone.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
F12	Eno pravilo je bilo ne jamraj, ker kakšno stvar niso hoteli pospraviti.	Eno pravilo je bilo ne jamraj.	Pravila znotraj Cone.	CSD kot vzgojni zavod za mlade.
F13	Jaz sem umirjena oseba, nisem slabo naredila, da bi potem poslušala. Bolj je veljajo za mojega brata, ker je bil bolj tak.	Spoštovanje pravil.	Pravila znotraj Cone.	Cona kot vzgojni zavod mlade.
F14	Sem ja, na začetku smo	Večkrat smo šli	Tabori v Coni.	CSD kot vzgojno-

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	ful hodili. Večkrat smo šli na morje in sem tam praznovala svoj 14. rojstni dan, tega se ful spomnim.	na morje.		izobraževalni center za mlade.
F15	Jaz nisem imela ful frendic, tukaj sem vse dobila.	Jaz nisem imela frendic	Socialni stik	CSD socialni stik mladih.
F16	Šli smo na Kope in sem se naučila smučat, plavat malo znam, nisem se naučila, ker nisem hodila, vsako sredo smo imeli, mene je bilo ful strah.	Sem se naučila smučat, plavat.	Dejavnosti in tabori v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
F17	Najbolj je pri meni bilo čustveno.	Čustveno	Psihološka podpora v Coni.	CSD kot varen prostor za mlade.
F18	Imela sem lepe trenutke, si jih bom ful časa zapomnila. Nekako vzgojena sem bila tukaj, dajali so mi nasvete.	Imela sem lepe trenutke.	Cona kot varen prostor za uporabnika.	CSD kot varen prostor za mlade.
F19	Po mojem ja, mislim, da ne bi bila tako dobra oseba, prej sem bila tudi dobra, samo sem vedno nekoga rabila zraven, da mi da nasvete, ali pa da mi reče ne to delat, ker to ni dobro.	Prej sem bila tudi dobra oseba, samo sem vedno nekoga rabila zraven, da mi da nasvete.	Psihološka podpora v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
F20	In če bi bila jaz sama, ne bi bila takšna kot sem zdaj. Nekako sem se naučila to, da odločam sama.	Nekako sem se naučila, da odločam sama.	Psihološka podpora v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
F21	To ne, v depresijo pa ja.	V depresija pa ja.	Psihološka podpora v Coni.	CSD kot varen prostor za mlade.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
F22	Doma, ali pa smo šli v Makedonijo.	Doma.	Ko je bila Cona zaprta	CSD kot varen prostor za mlade.
F23	V soboto in nedeljo sem se navječ učila, ali pa brala knjigo, ali pa gledala film.	V soboto in nedeljo sem se največ učila.	Ko je bila Cona zaprta.	CSD kot varen prostor za mlade.
F24	Sem ja, ampak zdaj jih nimam več iz tukaj.	Sem ja	Soocialni stik-prijateljstvo v Coni.	CSD – socialni stik.

Odprto kodiranje Intervju G

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
G1	Pravzaprav zaradi staršev, ker so me oni vpisali. Jaz, ko sem prišel v Slovenijo nisem znal slovenskega jezika.	Ko sem prišel v Slovenijo nisem znal slovenskega jezika.	Slovenski jezik.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
G2	Potem sem se vpisal sem v Fužine v šolo, pa so oni imeli raznorazne dejavnosti, pomoč pri učenju, kakšne tabore, kakšne aktivnosti in mi je bilo to všeč.	Raznorazne dejavnosti, pomoč pri učenju.	Cona Fužine.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
G3	In nove ljudi sem spoznal.	Novi ljudje sem spoznal.	Socialni stik v Coni	CSD – socialni stik.
G4	Pomoje so starši izvedeli preko šole.	Starši izvedeli preko šole.	Informiranost o Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
G5	V šoli so vedeli in tudi prijatelji. Nisem bil stigamtiziran. Ne da bi vedel, ker imam tudi prijatelje iz Cone, pa iz	Nisem bil stigmatiziran.	Stigma	Stigma

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	Centra Most, ki je v bistvu ista skupnost.			
G6	Pri slovenščini po moje najbolj, drugače pa tudi v šoli in psihičnem zdravju.	Pri slovenščini po moje nabolj.	Slovenski jezik	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
G7	Jaz sem imel tudi tako družbo, ki smo delali dosti problemov, potem pa ko sem znal kaj ušpičit, sem prišel sem in smo se pogovarjali.	Sem znal kaj ušpičit, potem sem prišel pa sem in smo se pogovarjali.	Pogovori – reševanje problemov v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
G8	Pa dali so mi tudi iz druge perspektive pogled na svet, ne samo iz mojih oči.	Dali so mi iz druge perspektive pogled.	Psihološka podpora v Coni.	CSD kot varen prostor za mlade.
G9	Povezava med nami, druženje, pogovor, vse skupaj, meni je bilo perfektno v Coni.	Povezava med nami, druženje.	Socialni stik v Coni.	Socialni stik kot pomemben vidik za mlade.
G10	Ko smo šli na kakšne dejavnosti, mi je bilo ful zabavno, potapljanje, na tabore, ko smo šli	Ko smo šli na dejavnosti, mi je bilo ful zabavno.	Dejavnosti in tabori v Coni.	CSD kot vzgojno-izobraževalni center za mlade.
G11	Po domače. Če sem bil slabe volje, sem šel v svoj kot , sem si dal muziko, pa sem bil malo v svojem svetu, potem pa sem prišel spet med njih.	Po domače	Počutje v Coni.	CSD varen prostor za mlade.
G12	Kdaj pa kdaj smo znali imeti kakšne konflikte, to zato ker smo mi mladi in ne znamo razmišljati, pa ušpičimo kaj in oni morajo narediti svoje, ker so socialni delavci in so	Kdaj pa kdaj smo znali?Meli kakšne konflikte.	Pravila v Coni.	CSD kot pomemben vidik pri vzgoji uporabnika.

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	zato tudi zaposleni.			
G13	Lahko sem jim zaupal, sem imel punco iz Dominikanske republike, pa sva bila skupaj pol leta, pa je ona imela malo problematično doma, je imela mami enega fanta, ki se je drogiral in pol en dan jo je stepel, sem jo pripeljal sem in je potem šla v krizni center.	Lahko sem jim zaupal.	Psihološka podpora	CSD kot pomemben vidik varnega prostora za mlade.
G14	Mogoče bi lahko pustili RedBull pit. Ja vsa pravila so se mi zdela sprejemljiva. Ni mi bilo težko se navaditna pravila.	Vsa pravila so se mi zdela sprejemljiva.	Pravila znotraj Cone.	CSD kot vzgojno izobraževalni center za mlade.
G15	Ja do štirih je zabava, potem pa učenje in nima mi it kej na živce.	Do štirih je zabava, potem učenje.	Pravila znotraj Cone	CSD kot vzg.-izob. center za mlade.
G16	Ja valda, na več taborov sem šel, pa na dejavnosti njihove, na potapljanje sem hodil vsak teden, nogomet, pa mene so tukaj naučil plavat. Vse mi je bilo super v Coni.	Na več taborov sem šel.	Tabori in dejavnosti znotraj Cone.	CSD kot vzg.-izob. center za mlade.
G17	Meni je najbolj pomembna socializacija, da so oni mene socializiral, to mi bo zelo veliko pomagalo v življenju.	Da so oni mene socializiral.	Socialni stik v Coni..	CSD kot vzg.-izob. center za mlade.
G18	Npr. kako se vklopit v družbo, jaz nimam	Jaz nimam problemov se	Socialni stik v Coni.	CSD kot vzg.-izob. center za

Št izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
	problemov se vklopit v družbo, tudi če grem na našo obalo in ne poznam nobenega, grem malo ven in se začnem pogovarjati.	vklopit v družbo.		mlade.
G19	Nikoli se ne ve, bi ja, v slabšem smislu.	Nikoli se ne ve. Bi ja.	Če ne bi obiskoval Cone.	CSD kot vzg.-izob. center za mlade.
G20	Jaz sem šel čez neke stvari, tudi ko sem bil v Coni, ampak hvala Bogu sem se rešil tudi teh stvari in izšel iz teh poti, ampak mislim, da če ne bi hodil v Cono, bi še bolj padel v te stvari, droga, krminal.	Mislim, da če ne bi hodil v Cono bi še bolj padel. v te stvari.	Droga, kriminal.	CSD kot vzg.-izob. center za mlade.
G21	Dobil sem se s prijatelji, raznorazne stvari, hodili smo po BTC-ju, po centru, igral fuzbal, šli na Kodeljevo. Sem pogrešal, ko Cona ni bila odprta, mi je manjkala.	Ko Cona ni bila odprta, mi je manjkala.	Ko je bila Cona zaprta.	Pomemben vidik CSD-jev za uporabnike.
G22	Ja, sem, velik. Večina prijateljev, ki jih imam, so iz Cone, še zdaj se družimo.	Večina prijateljev, ki jih imam so iz Cone.	Socialni stik	CSD pomemben vidik socialnega stika za mlade.